

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Δελτίο Τύπου

Αθήνα, 7 Μαρτίου 2017

Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη:
«Η πολυετής οικονομική κρίση είναι πλέον κοινωνική/ανθρωπιστική και δοκιμάζει τα όρια των πολιτών και της Πολιτείας»

Διακριτά, βαθειά χαρακτηριστικά ανθρωπιστικής κρίσης έχει λάβει η οικονομική και δημοσιονομική δυσπραγία μετά από οκτώ, πλέον, συναπτά έτη ύφεσης, συρρίκνωσης των εισοδημάτων αλλά και των δικαιωμάτων, επισημαίνει ο Συνήγορος του Πολίτη Ανδρέας Ποττάκης στην έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής για το 2016. Στην έκθεσή του που παρέδωσε σήμερα στον Πρόεδρο της Βουλής, ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι οι υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης και αλληλεγγύης, οι προνοιακές δομές και πολιτικές, οι φορολογικές αρχές, οι υπηρεσίες κοινής ωφελείας βρέθηκαν για άλλη μια χρονιά στη πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος. Ο Συνήγορος κάνει ειδική αναφορά στο ζήτημα της διαχείρισης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, το οποίο χαρακτηρίζει ως «ανθρωπιστική κρίση εν μέσω μιας ανθρωπιστικής κρίσης».

«Η μετεξέλιξη της πολυετούς οικονομικής, δημοσιονομικής κρίσης σε ευρύτερα κοινωνική, με χαρακτηριστικά πλέον ανθρωπιστικής, πιστοποιείται από τα πορίσματα του Συνηγόρου», τόνισε ο Συνήγορος του Πολίτη, Ανδρέας Ποττάκης κατά την παράδοση της έκθεσης στον Πρόεδρο της Βουλής, Νίκο Βούτση. Και πρόσθεσε: «Ο Συνήγορος διαπιστώνει τις ατέλειες και αδυναμίες, σημειώνει τα όρια λειτουργίας και απόδοσης των υφιστάμενων δομών και μηχανισμών παροχής υπηρεσιών, αλλά και τα εξασθενημένα περιθώρια αντοχής των πολιτών».

Ο απολογισμός της δράσης του Συνηγόρου του Πολίτη για το 2016 δείχνει τη μεγάλη ανταπόκριση του θεσμού στις ανάγκες της κοινωνίας. Η Ανεξάρτητη Αρχή έλαβε 11.915 αναφορές, ενώ τα ποσοστά επιτυχούς διαμεσολάβησης ξεπέρασαν το 80%. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στον θεσμό και υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα της παρέμβασής του. Την χρονιά που πέρασε ο Συνήγορος είχε διαρκή παρουσία με πληθώρα εξατομικευμένων και δημόσιων παρεμβάσεων που αποσκοπούσαν στην ανεύρεση πρακτικών λύσεων για τη στήριξη των πολιτών στην επαφή τους με την ευρύτερη δημόσια διοίκηση, αλλά και τον σεβασμό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους, την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος τους, τα δικαιώματα των παιδιών, την προστασία του περιβάλλοντος. Ασχολήθηκε επίσης συστηματικά με μείζονα ζητήματα όπως η δικαιοκρατική διαχείριση των προσφυγικών ροών και οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην καθημερινότητα των πολιτών.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αριθμός αναφορών

- 11.915 αναφορές κατατέθηκαν στον Συνήγορο το έτος 2016. Σταθεροποιείται έτσι η αυξητική τάση των ετών της οικονομικής κρίσης, καθώς ο μέσος ετήσιος αριθμός των αναφορών την περίοδο 2010-2016 σταθεροποιείται σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο από εκείνο της περιόδου 1998-2009.
- Ο ούτως ή άλλως υψηλός, ιδίως κατά τα τελευταία χρόνια, αριθμός αναφορών υποδηλώνει την εμπιστοσύνη των πολιτών στον Συνήγορο αλλά και την ένταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στη σχέση τους με τον κρατικό μηχανισμό. Στα πάγια προβλήματα οργάνωσης και λειτουργίας της διοίκησης προστίθεται πλέον η αδυναμία πολιτών και διοίκησης να παρακολουθήσουν τις συνεχείς και ραγδαίες θεσμικές μεταβολές.

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1998	1.430
1999	7.284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
2003	10.850
2004	10.571
2005	10.087
2006	9.162
2007	10.611
2008	10.954
2009	13.433
2010	13.179
2011	10.706
2012	11.702
2013	14.738
2014	16.339
2015	11.502
2016	11.915
ΣΥΝΟΛΟ	207.614

Κακοδιοίκηση και διαμεσολάβηση

- Από τις εντός αρμοδιότητας υποθέσεις που διεκπεραιώθηκαν το 2016 σε ποσοστό 47,38% διαπιστώθηκε κακοδιοίκηση, δηλαδή η αναφορά αποδείχθηκε βάσιμη.
- Από τις βάσιμες αναφορές, η πλειονότητα (83,39%) επιλύθηκε με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου.

Πού εντοπίζονται τα προβλήματα των πολιτών

- Με βάση τις αναφορές, τα κρίσιμα πεδία που φαίνεται να παγιώνονται είναι η κοινωνική ασφάλιση, η χωροθέτηση και η φορολογία.
- Μεγάλο ποσοστό (29,11%) των προβλημάτων κακοδιοίκησης εξακολουθεί να εντοπίζεται στα ασφαλιστικά ταμεία και σε ΝΠΔΔ που εποπτεύει το Υπουργείο Εργασίας, ενώ ακολουθεί η αυτοδιοίκηση (δήμοι και περιφέρειες) με 21,75%.
- Το 11,88% των προβλημάτων αφορούσε το Υπουργείο Εσωτερικών (όπου συμπεριλαμβάνονται οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και η Αστυνομία), 11,80% το Υπουργείο Οικονομικών και 7,80% το Υπουργείο Παιδείας.

«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ»

Στην ειδική έκθεση «*Επιχειρηματική δράση και προστασία του περιβάλλοντος*», που εκδόθηκε το 2016, ο Συνήγορος καταγράφει τα προβλήματα που έχει διαπιστώσει κατά τη χωροθέτηση και λειτουργία των επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα (βιομηχανίες - βιοτεχνίες) και της πρωτογενούς παραγωγής (κτηνοτροφικές - πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις), συνοψίζει τα σημεία που στρέβλωσαν την ενεργειακή επιχειρηματικότητα και οδήγησαν στην αποτυχία της ανάπτυξης φωτοβολταϊκών συστημάτων, ενώ σκιαγραφεί ζητήματα που έχουν ανακύψει κατά τη λειτουργία συνεργείων και συναφών δραστηριοτήτων εντός του αστικού ιστού.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην ετήσια έκθεση ενσωματώνονται ακόμη, ως ιδιαίτερες ενότητες, τέσσερις ειδικές εκθέσεις για τις αντίστοιχες ειδικές αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί με νόμο στον Συνήγορο στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης και εφαρμογής ευρωπαϊκών και διεθνών δεσμεύσεων της χώρας. Πρόκειται για:

- την καταπολέμηση των διακρίσεων (νόμος 3304/2005 και ήδη νόμος 4443/2016),
- την ισότητα φύλων στις εργασιακές σχέσεις (νόμος 3896/2010),
- τις επιστροφές αλλοδαπών (νόμος 3907/2011) και
- την πρόληψη βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης (νόμος 4228/2014).

Περιλαμβάνεται επίσης ιδιαίτερη ενότητα για τις δράσεις προώθησης των δικαιωμάτων του παιδιού, στο πλαίσιο ειδικής αρμοδιότητας της Αρχής δυνάμει του νόμου 3094/2003.

Τέλος, στην ετήσια έκθεση καταγράφονται ως ξεχωριστή ενότητα, κατ' εφαρμογή ρητής νομοθετικής πρόβλεψης, οι νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις τις οποίες διατύπωσε ο Συνήγορος κατά το έτος 2016, καθώς και επιλογή από τα διαθέσιμα στοιχεία για την αποδοχή παλαιότερων νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων.

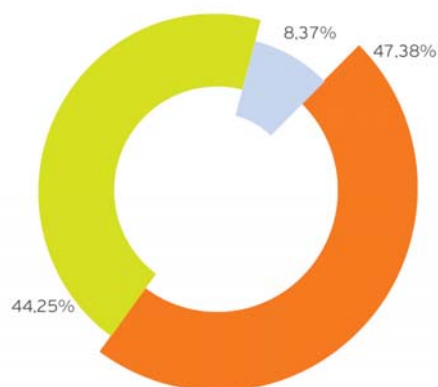
Το πλήρες κείμενο της ετήσιας έκθεσης 2016 βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.synigoros.gr.

Στατιστικά γραφήματα

Γράφημα 3

Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το 2016

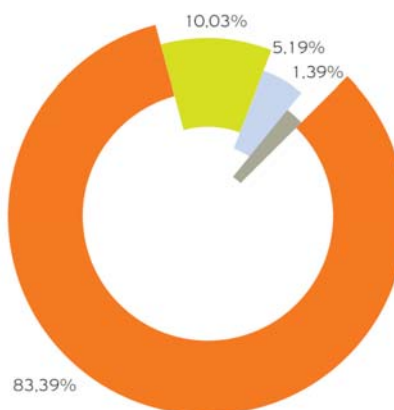
- Διαπίστωση προβλήματος κακοδιοίκησης
- Μη διαπίστωση προβλήματος κακοδιοίκησης
- Διακοπή έρευνας

Γράφημα 4

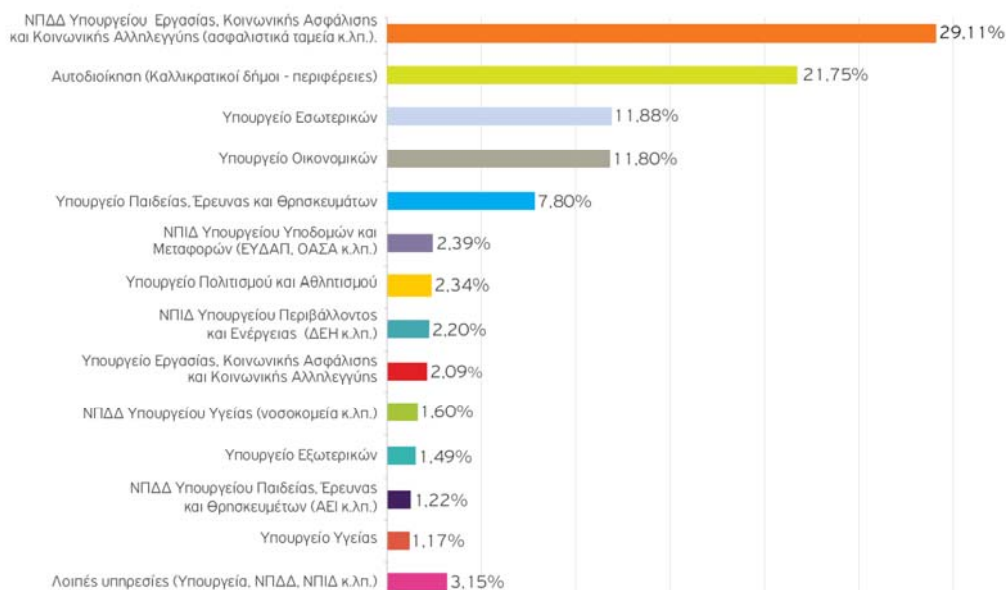
Εκβαση των βάσιμων αναφορών

- Επίλυση του προβλήματος κακοδιοίκησης ύστερα από ενέργειες του Συνηγόρου
- Αδυναμία επίλυσης (νομοθετικά κενά, οργανωτικές δυσλειτουργίες)
- Μη επίλυση του προβλήματος κακοδιοίκησης – Μη αποδοχή των προτάσεων του Συνηγόρου
- Επίλυση χωρίς ενέργειες του Συνηγόρου

Γράφημα 6

Κατανομή των βάσιμων υποθέσεων ανά φορέα

Ετήσια Έκθεση 2016: ενδεικτικές υποθέσεις και δράσεις

A. Πεδία παρέμβασης κατά θεματικές ενότητες

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

[σελίδες 28-35]

Μετά την έξαρση της προσφυγικής – μεταναστευτικής κρίσης, το 2016 η ελληνική διοίκηση βρέθηκε αντιμέτωπη με δύο μεγάλες προκλήσεις: αφενός το κλείσιμο των συνόρων στον λεγόμενο «Διάδρομο των Δυτικών Βαλκανίων», που είχε ως αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό μεικτών, προσφυγικών και μεταναστευτικών, πληθυσμών στην ελληνική ενδοχώρα, αφετέρου την Κοινή Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας της 18ης Μαρτίου, σε συνέχεια της οποίας οι υπηρεσίες των κομβικών σημείων υποδοχής σε πέντε νησιά επωμίστηκαν το βάρος της κράτησης όλων των νεοεισερχομένων παράτυπα στα θαλάσσια σύνορα.

Χώροι προσωρινής φιλοξενίας

Από επισκέψεις σε χώρους προσωρινής φιλοξενίας στην ενδοχώρα, διαπιστώθηκε μεγάλη απόκλιση των παρεχόμενων υπηρεσιών η οποία καλλιεργεί κλίμα δυσπιστίας στους διαβιούντες. Ο Συνήγορος παρατήρησε ότι είναι αναγκαία για όλες τις προσωρινές δομές φιλοξενίας η λήψη μέτρων, ώστε να διασφαλίζονται κατά τρόπο ενιαίο τα στοιχειώδη αγαθά και υπηρεσίες για όλους, δηλαδή κατάλληλη στέγη, σίτιση, πόσιμο νερό, βασικά είδη ένδυσης, ιατρική περίθαλψη με τη διασφάλιση τακτικών ιατρικών επισκέψεων από τις οικείες υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και συγκοινωνιακή σύνδεση με το πλησιέστερο αστικό κέντρο. Πέρα από αυτές τις στοιχειώδεις υποδομές και υπηρεσίες στις δομές προσωρινής φιλοξενίας, πολύ σημαντική είναι η ειδική μέριμνα για τα παιδιά. Το βασικό πρόβλημα που αναδείχθηκε από αναφορές στον Συνήγορο ήταν η επί μήνες έλλειψη πρόσβασης αυτών που διέμεναν σε χώρους προσωρινής φιλοξενίας της ηπειρωτικής χώρας στη διαδικασία ασύλου.

Hotspots

Σε συνέχεια παρεμβάσεών του για την ανάγκη πλήρους εφαρμογής του νόμου σχετικά με τις υπηρεσίες πρώτης υποδοχής σε όλους τους νεοεισερχόμενους στα νησιά, ο Συνήγορος επισήμανε την ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των διαδικασιών στελέχωσης της Υπηρεσίας Ασύλου, προκειμένου να ανταποκριθεί στη συγκυρία των αυξημένων ροών προσφύγων και μεταναστών, την ανάγκη διαφύλαξης του πρωταρχικού ρόλου των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης ως χώρων υποδοχής, ταυτοποίησης και φιλοξενίας και όχι κράτησης. Επίσης, δεδομένης της εμπλοκής τριών κυβερνητικών τομέων, επισήμανε ότι το ζητούμενο είναι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις να οδηγήσουν σε ένα συνεκτικό και λειτουργικό σχήμα συντονισμού και ότι θα ήταν χρήσιμη η αποσαφήνιση της αποστολής και των αρμοδιοτήτων όλων των εμπλεκόμενων. Ο συντονισμός παραμένει ζητούμενο ως προς την ενημέρωση, την ασφαλή φύλαξη των διαβιούντων, την προκαταγραφή και κατάθεση αιτημάτων ασύλου, αλλά και την πλήρη λειτουργία των υπηρεσιών υποδοχής, με ιατρικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες προς τους νεοεισερχομένους για εκτίμηση τυχόν ευαλωτότητάς τους.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι σε χώρους προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας

Σε συνέχεια επισκέψεών του σε δομές φιλοξενίας και αναφορών από μη κυβερνητικές οργανώσεις, ο Συνήγορος επισήμανε ότι θα πρέπει να αντικατασταθεί η κράτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων για τους σκοπούς της προστατευτικής φύλαξης με την τοποθέτησή τους σε ασφαλείς χώρους προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας, οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί μέσα σε χώρους που λειτουργούν για τον γενικό πληθυσμό των προσφύγων και μεταναστών. Η επί μακρόν παραμονή τους σε χώρους κράτησης, όπως αστυνομικά τμήματα, προαναχωρησιακά κέντρα κ.ά., εγκυμονεί κινδύνους για την ομαλή ανάπτυξη

τους και βρίσκεται σε ευθεία αντίθεση με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Συναφής είναι η παρέμβαση του Συνηγόρου για την εκπαίδευση παιδιών προσφύγων, ιδίως σε περιπτώσεις άρνησης ή καθυστέρησης εγγραφής παιδιών που φιλοξενούνται σε ξενώνες ή διέμεναν με τις οικογένειές τους αυτόνομα, λόγω έλλειψης τάξεων υποδοχής στα επιμέρους σχολεία.

Διαπίστωση της ανηλικότητας στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης

Ο Συνήγορος διαπίστωσε περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων που καταγράφονται ως ενήλικες από τα οικεία Κέντρα και εντοπίζονται μεταγενέστερα σε χώρους κράτησης, όπως αστυνομικά τμήματα ή προαναχωρησιακά κέντρα. Ακόμα όμως και όταν υποβληθεί ο ισχυρισμός περί ανηλικότητας, οι αλλοδαποί αυτοί αντιμετωπίζονται τόσο κατά την παραμονή τους στο ΚΥΤ ή στους χώρους κράτησης ως ενήλικοι και όχι ως ανήλικοι, παρόλο που σε κάποιες περιπτώσεις προσκομίζονται έγγραφα απόδειξης των σχετικών ισχυρισμών. Ο Συνήγορος ζήτησε από την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής να επισημάνει στο προσωπικό τη σημασία της ακριβούς καταγραφής των στοιχείων ταυτότητας και ηλικίας των αλλοδαπών και να προχωρήσει άμεσα στη διερεύνηση και στον εντοπισμό ασυνόδευτων ανηλίκων που λόγω εσφαλμένης καταχώρισης των στοιχείων τους ή για άλλους λόγους βρίσκονται σε χώρους κράτησης ανηλίκων ανά τη χώρα.

Καθυστερήσεις στην εξέταση παλαιότερων αιτημάτων ασύλου

Ο Συνήγορος έγινε αποδέκτης μεγάλου αριθμού αναφορών από αιτούντες άσυλο, οι οποίοι διαμαρτύρονταν για την καθυστέρηση εξέτασης του αιτήματός τους και την έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με το στάδιο εξέλιξής του. Πρόκειται για αιτήσεις που εκκρεμούν σε δεύτερο βαθμό ενώπιον των Επιτροπών Προσφυγών της ΕΛΑΣ. Σημειώνονται καθυστερήσεις τόσο στο στάδιο της πρόσκλησης του αιτούντος σε συνέντευξη από την αρμόδια επιτροπή όσο και σε αυτό της έκδοσης και επίδοσης της σχετικής απόφασης. Ακόμη και οι δικαιούχοι καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, των οποίων οι αιτήσεις για παροχή διεθνούς προστασίας δεν εξετάζονται, αναμένουν την επίδοση της άδειάς τους μέχρι και 4 μήνες μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης. Για την εξέταση των ατομικών υποθέσεων, ο Συνήγορος έχει τακτική συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Εξέταση αιτημάτων χορήγησης αδειών διαμονής για εξαιρετικούς λόγους

Αλλοδαποί ζητούν τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου ώστε να εξετασθεί άμεσα το αίτημά τους για χορήγηση άδειας διαμονής για εξαιρετικούς λόγους. Ο Συνήγορος συνέβαλε στην ταχύτερη διαχείριση του προβλήματος και στην καλύτερη οργάνωση της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες που γίνονται από την πλευρά του Υπουργείου, η όλη διαδικασία κατάθεσης και εξέτασης αυτών των τύπων αδειών διαμονής παραμένει ιδιαίτερος χρονοβόρα, λειτουργώντας ενίοτε και αποτρεπτικά για την κατάθεση ανάλογων αιτημάτων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

[σελίδες 36-43]

Τα κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα πλήττονται διαχρονικά από την αποσπασματική νομοθέτηση, τη λανθασμένη εφαρμογή του νόμου και τις ακολουθούμενες διοικητικές πρακτικές, οι οποίες συχνά δεν βρίσκουν έρεισμα στον νόμο. Πέρα από τις νομοθετικές παρεμβάσεις που έγιναν στον απόηχο των δημοσιονομικών συνθηκών και αναπόφευκτα επιφέρουν συρρίκνωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, έναν ακόμη λόγο διαμαρτυρίας των ασφαλισμένων - συνταξιούχων αποτελεί η ελλιπής ενημέρωση που λαμβάνουν σχετικά με τις παρεμβάσεις αυτές και τις συνέπειές τους.

Υπολογισμός ημερών ασφάλισης απασχολούμενων με μειωμένο ωράριο

Ο Συνήγορος έχει υποστηρίξει ότι είναι αντίθετη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο η έως τώρα ακολουθούμενη από το ΙΚΑ πρακτική της αναγνώρισης ημερών ασφάλισης λιγότερων από 25 σε μερίδα απασχολούμενων με μειωμένο ωράριο. Σύμφωνα με την πρακτική αυτή, για τους μισθωτούς με μειωμένο ωράριο, οι οποίοι απασχολούνται με ημερήσιο ωράριο ίσο ή μεγαλύτερο του 1/2 του νόμιμου ωραρίου πλήρους απασχόλησης και αμείβονται με μισθό ίσο ή μεγαλύτερο του τεκμαρτού ημερομισθίου της 1^{ης}

Ασφαλιστικής Κλάσης, αναγνωρίζονται τόσες ημέρες όσες πραγματικά εργάζονται. Αντί για 25 ημέρες εργασίας που προβλέπει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, στους εργαζόμενους αυτούς αναγνωρίζονται 21, 22 ή 23 ημέρες εργασίας, όσες δηλαδή οι εργάσιμες ημέρες του μήνα, με συνέπεια να στερούνται 3-4 ημερομίσθια μηνιαίως και 36-48 ετησίως. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι στις ανωτέρω περιπτώσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται οι διατάξεις που προβλέπουν επί ανελλιπούς απασχόλησης για τους μεν αμειβόμενους με μισθό ασφάλιση 25 ημερών κατά μήνα, για τους δε αμειβόμενους με ημερομίσθιο αναγνώριση και πέραν των 25 ημερών ασφάλισης.

Ασφάλιση εργαζομένων κατά τον χρόνο επίσκεψης εργασίας

Συχνά οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης εξαρτούν τις ενέργειές τους από τη δικαστική κρίση επί της τυχόν εργατικής διαφοράς μεταξύ του εργαζομένου που άσκησε το δικαίωμα της επίσκεψης και του εργοδότη του, αναγκάζοντας έτσι τους εργαζομένους να αναλάβουν το κόστος μίας χρονοβόρας δικαστικής διαμάχης προκειμένου να ασφαλισθούν. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι, εφόσον κατά τον χρόνο επίσκεψης εργασίας παραμένει η υποχρέωση καταβολής του μισθού, εξακολουθεί και η ασφαλιστική σχέση του εργαζομένου με τους ίδιους όρους.

Αποκλεισμός ασφαλισμένων από το επίδομα μητρότητας του ΟΑΕΕ

Για τη χορήγηση επιδόματος μητρότητας του ΟΑΕΕ απαιτείται, μεταξύ άλλων, η ταμειακή ενημερότητα και ασφαλιστική ικανότητα κατά την ημερομηνία του τοκετού. Αν και η πρόβλεψη αυτής της προϋπόθεσης επιδιώκει να αποκλειστούν από το επίδομα ασφαλισμένες που δεν είναι συνεπείς στην καταβολή των εισφορών τους, η απόλυτη εφαρμογή της μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό ασφαλισμένων, οι οποίες για προφανείς λόγους δεν μπόρεσαν να είναι συνεπείς σε μία ή δύο δόσεις ενώ μέχρι την κυοφορία και τη λοχεία ήταν απόλυτα συνεπείς. Ο ΟΑΕΕ αρνήθηκε τη χορήγηση επιδόματος μητρότητας σε ασφαλισμένη που καθυστέρησε την τελευταία δόση των εισφορών της, και ο Συνήγορος θεώρησε ότι ο φορέας θα έπρεπε να συνεκτιμήσει τους λόγους ανωτέρας βίας λόγω της δίδυμης κύησης και του επερχόμενου τοκετού, για τους οποίους η ασφαλισμένη δεν ήταν σε θέση να καταβάλει την τελευταία δόση και το γεγονός ότι έσπευσε να καλύψει τις υποχρεώσεις της προς το ταμείο αμέσως μετά την έξοδό της από το μαιευτήριο, λίγες μόλις ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, η Τοπική Διοικητική Επιτροπή έκανε δεκτή την ένσταση της ασφαλισμένης.

Ενημέρωση σχετικά με κρατήσεις επί συνταξιοδοτικών ποσών

Μητέρες ανήλικων, υπαχθείσες στο προσυνταξιοδοτικό καθεστώς του ΤΕΑΠΕΤΕ, υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, ποσά που είχαν λάβει από το 2010. Οι ασφαλισμένες είχαν αποβλέψει καλόπιστα στην εφαρμογή των διατάξεων που τότε εξακολουθούσαν να ισχύουν, ως προς τον χρόνο και τις λοιπές προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, επειδή έλαβαν κατά περίπτωση ελλιπή ή αντιφατική ενημέρωση. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η παράλειψη του ταμείου να παράσχει πλήρη, σαφή και έγκαιρη ενημέρωση, δεν συνάδει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τη διοίκηση από την αρχή της νομιμότητας. Σε συνέχεια της παρέμβασης εκδόθηκε γνωμοδότηση ΝΣΚ που έγινε αποδεκτή και εναρμονιζόταν με τη θέση του Συνηγόρου.

Συνταξιοδότηση ασφαλισμένων με χρόνο ασφάλισης εξωτερικού

Ασφαλισμένη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, κάτοικος Αυστραλίας, η οποία πάσχει από εξαιτίας από τη νόσο Alzheimer, είχε υποβάλει τον Νοέμβριο του 2008 στον ασφαλιστικό φορέα της Αυστραλίας αίτηση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος σύμφωνα με τις διατάξεις της διμερούς συμφωνίας κοινωνικής ασφάλισης και τον Οκτώβριο του 2015 ενημερώθηκε ότι δικαιώθηκε σύνταξης γήρατος από τον ελληνικό φορέα. Ωστόσο, το ΙΚΑ δεν ενημέρωσε τους συγγενείς της για τις ενέργειες στις οποίες όφειλαν να προβούν ώστε να καταβληθεί η συνταξιοδοτική παροχή. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, τον Αύγουστο του 2016 καταβλήθηκε αναδρομικά η σύνταξη.

Αναστολή στη χορήγηση συντάξεων άγαμων θυγατέρων

Ο Συνήγορος έλαβε αναφορές από άγαμες θυγατέρες οι οποίες διαμαρτύρονται για την αναστολή κατά το έτος 2016 των συντάξεων που λάμβαναν από το δημόσιο ταμείο, καθώς στην υποβληθείσα φορολογική δήλωση του έτους 2015 δηλώθηκαν εκ μέρους τους χρηματικά ποσά που αποκτήθηκαν εφάπαξ και αφορούσαν πώληση ακινήτων, γονικές δωρεές χρηματικών ποσών κ.ά. Το ΓΛΚ θεώρησε ότι τα ποσά αυτά πρέπει να χαρακτηριστούν ως εισοδήματα και συνακόλουθα να ανασταλεί η καταβολή συντάξεων, ανεξάρτητα από το αν emπίπτουν, κατά τη φορολογική νομοθεσία, σε αναλογική ή αυτοτελή φορολόγηση ή είναι εκτός φορολογητέας ύλης. Ο Συνήγορος αντέταξε ότι ως εισόδημα φορολογείται, έστω και αν δεν κατονομάζεται ρητά στον νόμο, εφόσον υφίσταται περιοδικότητα και διαρκώς εκμεταλλεύσιμη πηγή αυτού, το αντάλλαγμα της προσωπικής εργασίας ή οι καρποί περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου και όχι κάθε άλλη προσαύξηση της περιουσίας του, εκτός εάν αυτή δυνάμει ειδικής διάταξης νόμου λογίζεται, για την υπαγωγή στον φόρο, ως εισόδημα.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

[σελίδες 44-53]

Η υγεία και η πρόνοια είναι εκείνα τα πεδία διοικητικής δράσης τα οποία επηρεάζονται, περισσότερο από κάθε άλλο, από την οικονομική κρίση στις ανθρωπιστικές της εκφάνσεις. Αποτελούν ταυτόχρονα καταφύγιο των πολιτών που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, καθώς αντιστοιχούν στο απώτατο ελάχιστο όριο στοιχειώδους επιβίωσης, αλλά και τομέα που θίγεται εξαιρετικά από την ταμειακή στενότητα.

Προβλήματα λειτουργίας μονάδων υγείας

Η καθυστέρηση τριών μηνών στην έκδοση γνωματεύσεων για ύπαρξη ή όχι καρκινικών κυττάρων σε θυρεοειδή έπειτα από σχετική χειρουργική επέμβαση, είχε ως αποτέλεσμα το να μην μπορεί να αποφασιστεί η έναρξη και το είδος της θεραπείας που θα έπρεπε να ακολουθήσει η ασθενής. Από τη διοίκηση του νοσοκομείου υποδείχθηκε ως αιτία η υποστελέχωση του παθολογοανατομικού εργαστηρίου. Έπειτα από παρέμβαση του Συνηγόρου, εγκρίθηκε και προκηρύχθηκε με απόφαση του Υπουργού Υγείας μία θέση ειδικευμένου γιατρού Παθολογικής Ανατομίας στο εν λόγω νοσοκομείο και δύο επιπλέον θέσεις γιατρών της ίδιας ειδικότητας σε άλλα νοσοκομεία. Επίσης ο Συνήγορος διερεύνησε αναφορά, σύμφωνα με την οποία σε άλλο νοσοκομείο με εντολή της διοίκησης εξυπηρετείται κατά προτεραιότητα το ίδιο το προσωπικό του νοσοκομείου και οι πολίτες που αυτό υποδεικνύει, κατόπιν δε όσοι έχουν πάρει αριθμό για σειρά προτεραιότητας. Η διοίκηση του νοσοκομείου προέβαλε ως αιτιολογία ότι οι εργαζόμενοι είναι πολίτες και πρέπει να απολαμβάνουν υπηρεσίες υγείας αλλά και ότι, αφού εξυπηρετηθούν νωρίτερα, θα έχουν πλέον χρόνο να εργασθούν για το νοσοκομείο. Με παρέμβαση του Συνηγόρου ανακλήθηκαν οι οδηγίες αυτές και οι υπεύθυνοι μονάδων υγείας της περιοχής ανέπτυξαν δράσεις για την εδραίωση επαγγελματικής δεοντολογίας.

Διερεύνηση καταγγελιών ασθενών

Η υποβολή διαμαρτυριών ή ενστάσεων κατοχυρώνεται ως δικαίωμα τόσο για τους νοσοκομειακούς ασθενείς όσο και για τους χρήστες των μονάδων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Ωστόσο από τις αναφορές που έχει εξετάσει ο Συνήγορος παρατηρείται μειωμένο ενδιαφέρον έως και απροθυμία εκ μέρους του νοσηλευτικού ή ιατρικού προσωπικού να προχωρήσει σε ουσιαστική έρευνα. Σε ερευνώμενη υπόθεση, αν και η εντολή για διενέργεια ΕΔΕ δόθηκε τον Μάρτιο 2012 και το αρχικό πόρισμα υποβλήθηκε τον Ιανουάριο 2013, παραμένει σε εκκρεμότητα η ολοκλήρωση της διαδικασίας συμπλήρωσης της ΕΔΕ, παρά την παρέλευση σχεδόν 3 χρόνων από τη σχετική εντολή που έδωσε η διοίκηση του νοσοκομείου τον Φεβρουάριο του 2013 και τις επανειλημμένες παρεμβάσεις του Συνηγόρου.

Μέτρα αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης

Συνεχίστηκαν και το 2016 οι αναφορές για παραβιάσεις της νομιμότητας και λοιπές δυσλειτουργίες κατά την εφαρμογή του Προγράμματος Αντιμετώπισης της Ανθρωπιστικής Κρίσης του Ν. 4320/2015, που περιλάμβανε επιδότηση σίτισης μέσω πίστωσης ειδικής ηλεκτρονικής κάρτας, επιδότηση ενοικίου και

δωρεάν επανασύνδεση παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Πέραν της υπενθύμισης προτάσεων που είχαν διατυπωθεί κατά το 2015, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι το ηλεκτρονικό σύστημα υλοποίησης του προγράμματος είχε οδηγήσει εσφαλμένα σε απόρριψη με την τυποποιημένη αιτιολογία «διάσταση μεταξύ δηλωθέντων και διασταυρωθέντων στοιχείων», ιδίως επειδή, για παράδειγμα, διασταύρωνε στοιχεία παιδιών που είχαν γεννηθεί το 2014 ή το 2015 με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών για το 2013, ενώ η διασταύρωση των στοιχείων των εξαρτώμενων μελών έπρεπε να γίνεται με τα στοιχεία του χρόνου υποβολής των αιτήσεων. Περαιτέρω, πολλοί από όσους κρίθηκαν δικαιούχοι του επιδόματος ενοικίου δεν έλαβαν εξαρχής ή δεν έλαβαν καθόλου αυτό το επίδομα, είτε επειδή οι εκμισθωτές των κατοικιών τους αρνήθηκαν να προβούν στις απαιτούμενες κατά τη σχετική ΚΥΑ ενέργειες είτε επειδή οι ίδιοι δεν ενημερώθηκαν επαρκώς από τα ΚΕΠ για τις απαιτούμενες αυτές ενέργειες. Γι' αυτόν τον λόγο, προτάθηκε η υιοθέτηση διαφορετικής διαδικασίας χορήγησης του επιδόματος, ιδίως στον ίδιο τον δικαιούχο μισθωτή και όχι στον εκμισθωτή της κατοικίας του.

Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων

Ο Συνήγορος έχει δεχθεί πλήθος αναφορών σχετικά με τη συνολική διαδικασία που ακολουθούν τα ταμεία, προκειμένου να ελέγξουν τις προϋποθέσεις χορήγησης του ΕΚΑΣ, ειδικά στις περιπτώσεις όπου κρίνεται ότι χρειάζεται ετήσιος επανέλεγχος των σχετικών προϋποθέσεων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ακολουθούμενη πρακτική, κυρίως από τα δύο μεγάλα ασφαλιστικά ταμεία, ΙΚΑ και ΟΑΕΕ, διακόπτεται η χορήγηση του ΕΚΑΣ και αναζητούνται χορηγηθέντα ποσά σε μηνιαίες δόσεις των 80 ευρώ, όχι επειδή διαπιστώθηκε υπέρβαση των εισοδηματικών ή άλλων κριτηρίων, αλλά, προληπτικά, ενόψει της διεξαγωγής του ελέγχου για το αν πληροί ή όχι ο συνταξιούχος τα προβλεπόμενα κριτήρια χορήγησης του επιδόματος, χωρίς να έχει προηγηθεί η έκδοση καταλογιστικής πράξης και χωρίς να ελέγχεται το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης που απομένει. Βασική αιτία των προβλημάτων είναι η καθυστέρηση έκδοσης της ΚΥΑ για τα νέα εισοδηματικά κριτήρια, με συνέπεια να μη διεξάγεται έγκαιρα ο σχετικός έλεγχος.

Πολύτεκνοι

Ο Συνήγορος δέχεται συνεχώς αναφορές σχετικά με το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων και το ειδικό επίδομα σε τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες που απονέμει ο ΟΓΑ. Ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια που παρακωλύει την πρόσβαση στην εν λόγω παροχή προκύπτει από τη μη πρόβλεψη της δυνατότητας ελέγχου των προϋποθέσεων που θέτει ο νόμος στο πρόσωπο της μητέρας, όταν ο πατέρας ως υπόχρεος υποβολής δήλωσης φόρου εισοδήματος δεν πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις. Χαρακτηριστικά αναφέρεται περίπτωση στην οποία η οικογένεια λάμβανε το επίδομα όταν ο πατέρας ήταν εν ζωή και μετά τον θάνατό του το παιδί στερείται του επιδόματος, επειδή οι προϋποθέσεις του νόμου (ως προς τη δεκαετή διαμονή στην Ελλάδα) δεν πληρούνται στο πρόσωπο της μητέρας. Σε άλλη περίπτωση, οικογένεια που αποτελείται από μητέρα και τέκνα πολίτες κράτους ΕΕ δεν λαμβάνει το επίδομα, διότι ο πατέρας είναι πολίτης τρίτης χώρας εκτός ΕΕ και τα τέκνα δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια. Αντίθετα, αν η μητέρα ήταν πολίτης τρίτης χώρας, εκτός ΕΕ, και ο πατέρας πολίτης κράτους μέλους ΕΕ, θα λάμβαναν το επίδομα, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των παιδιών. Ακόμη περισσότερο, αν η μητέρα ήταν διαζευγμένη, θα εδικαιούτο το επίδομα, ενώ ως μητέρα πυρηνικής οικογένειας δεν το λαμβάνει.

Στελέχωση ιδρυμάτων παιδικής προστασίας

Παιδιά φιλοξενούμενα σε Παιδόπολη αναφέρθηκαν στις δυσκολίες που προκαλεί η επικείμενη αποχώρηση υπαλλήλων που ασχολούνται με τη φροντίδα τους, λόγω της λήξης των συμβάσεών τους. Απευθυνόμενος στη Γενική Γραμματεία Πρόνοιας σχετικά με το πάγιο και σοβαρό πρόβλημα της κάλυψης βασικών λειτουργικών αναγκών των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας από έκτακτο εναλλασσόμενο προσωπικό, ο Συνήγορος επισήμανε τη σημασία της σταθερότητας της στελέχωσης των δομών αυτών, τουλάχιστον όσον αφορά το προσωπικό που ασχολείται με την άμεση, καθημερινή φροντίδα των παιδιών (προσωπικό φροντίδας, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι) όπου η δημιουργία σταθερών, υποστηρικτικών σχέσεων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Το έγγραφο του Συνηγόρου

διαβιβάστηκε από τη στην αρμόδια για το προσωπικό των δομών παιδικής προστασίας Διεύθυνση Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Υπηρεσιών, με την οδηγία να εξεταστεί και να ληφθεί υπόψη.

Παιδικοί σταθμοί

Το 2016 ο Συνήγορος διαπίστωσε σειρά προβλημάτων την υλοποίηση του προγράμματος ΕΣΠΑ «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής». Μητέρες με υψηλή μοριοδότηση έμειναν εκτός δομών, επειδή οι θέσεις καλύφθηκαν από μητέρες με πολύ χαμηλότερη μοριοδότηση που είχαν προσέλθει νωρίτερα. Δομές, κυρίως ιδιωτικές, απαιτούσαν προκαταβολή ή εγγύηση ως εξασφάλιση θέσης ή έθεταν ως αναγκαίο όρο την επιπλέον πληρωμή προαιρετικών κατά τα λοιπά δραστηριοτήτων καταστρατηγώντας τους όρους της Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος. Μητέρες παιδιών με αναπηρίες, τα οποία βάσει γνωματεύσεων μπορούν να φοιτήσουν σε γενικούς παιδικούς σταθμούς, απορρίπτονταν από τις δομές, εφόσον αυτές είχαν πλέον τη διακριτική ευχέρεια να επιλέγουν μεταξύ των δικαιούχων. Προβλήματα όπως αυτά αλλοιώνουν τον χαρακτήρα και τους στόχους του προγράμματος, καθώς καταστρατηγείται η αρχική αξιολόγηση των κριτηρίων που αυξάνουν τη μοριοδότηση (ανεργία, χαμηλό εισόδημα, κοινωνικά αίτια κ.λπ.). Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, δόθηκε η δυνατότητα σε επιλαχούσες να γίνουν δεκτές σε δομές που διέθεταν αντίστοιχες κενές θέσεις.

ΕΡΓΑΣΙΑ

[σελίδες 54-60]

Η ανάγκη περιορισμού των δημόσιων δαπανών σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας και τον εμφανή κίνδυνο μακροχρόνιου αποκλεισμού έχει αναδείξει την ανάγκη ενίσχυσης των πολιτών μέσω αποτελεσματικότερων και αποδοτικότερων μέτρων κοινωνικής προστασίας και ένταξης.

Παροχές αφερεγγυότητας εργοδότη

Όταν εργοδότης βρεθεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας, ο ΟΑΕΔ αναλαμβάνει να τον υποκαταστήσει στις υποχρεώσεις του έναντι των εργαζομένων, καταβάλλοντας αποδοχές και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις είτε προβάλλονται από τον ΟΑΕΔ προσκόμματα για τη μη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων είτε αυτές ερμηνεύονται εσφαλμένα, με αποτέλεσμα να ακυρώνεται στην πράξη ο σκοπός του νομοθέτη. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της ΠΑΕ Αρης, η οποία απέλυσε όλους τους εργαζομένους τον Οκτώβριο του 2014 οφείλοντας μισθούς πέραν των 6 μηνών, δώρα εορτών, επίδομα αδειάς και αποζημίωση απόλυσης. Όταν υποβλήθηκε αίτημα για καταβολή ανεξόφλητων αποδοχών λόγω αφερεγγυότητας, η Περιφερειακή Διεύθυνση Μακεδονίας του ΟΑΕΔ το απέρριψε με την αιτιολογία ότι την απόφαση για θέση της επιχείρησης σε εκκαθάριση δεν μπορεί να τη λάβει ο εργοδότης αλλά η αρμόδια διοικητική ή δικαστική αρχή, πράγμα που δεν συνέβη στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι με νεώτερες διατάξεις έχει διευρυνθεί η έννοια του «αφερεγγυού εργοδότη». Το ζήτημα παραμένει σε εκκρεμότητα.

Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας Αυτοτελώς και Ανεξάρτητα Απασχολουμένων

Προβλήματα ανακύπτουν κατά τη χορήγηση του βοηθήματος του Ειδικού Λογαριασμού Ανεργίας Αυτοτελώς και Ανεξάρτητα Απασχολουμένων, καθώς δεν έχει εκδοθεί ακόμα υπουργική απόφαση με την οποία θα εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης της παροχής στους ασφαλισμένους του ΕΤΑΑ με αποτέλεσμα μέχρι σήμερα να μη χορηγούνται παροχές ανεργίας στους ασφαλισμένους του, ενώ οι ίδιοι καταβάλλουν εισφορές υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Ανεργίας ήδη από το 2011. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι είναι αντίθετη προς τον νόμο η παράλειψη έκδοσης της υπουργικής απόφασης και ζήτησε να ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία.

Αλλαγή όρου προκήρυξης σε ειδικές κατηγορίες αναπληρωτών εκπαιδευτικών

Σοβαρή μορφή κακοδιοίκησης αποτελεί η αιφνιδιαστική αλλαγή όρων προκηρύξεων, όταν επί σειρά ετών έχει δημιουργηθεί στους υποψηφίους η εύλογη πεποίθηση ότι αυτοί δεν θα ανατραπούν. Στην περίπτωση υποψηφίων αναπληρωτών εκπαιδευτικών που ανήκουν σε ειδικές κατηγορίες, έως το 2015 οι πάσχοντες

από μεσογειακή αναιμία και σκλήρυνση κατά πλάκας είχαν δικαίωμα να προσκομίσουν πρόσφατο πιστοποιητικό ΚΕΠΑ μετά την πρόσληψή τους. Το 2016, εντελώς αιφνιδιαστικά, το Υπουργείο Παιδείας ζήτησε την κατάθεση του εν λόγω πιστοποιητικού σε ισχύ κατά τη χρονική στιγμή υποβολής των αιτήσεων πρόσληψης. Ο Συνήγορος ζήτησε να παραμείνει η δυνατότητα υποβολής του πιστοποιητικού μετά την πρόσληψη, επισημαίνοντας ότι αφενός οι συγκεκριμένες ασθένειες είναι μη ιάσιμες και ήδη διεγνωσμένες από δημόσιους φορείς, αφετέρου το επικαιροποιημένο πιστοποιητικό ΚΕΠΑ αποδεικνύει μόνο το ποσοστό της αναπηρίας του ασθενούς, κάτι που δεν αποτελεί κριτήριο για την πρόταξη του στον πίνακα. Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε δεκτή, όπως προέκυψε κατά την ανάρτηση των σχετικών πινάκων των υποψηφίων.

Άσκηση επαγγέλματος προπονητή αθλητών κολύμβησης

Προπονητής αγωνιστικών ομάδων κολύμβησης της Ομοσπονδίας Κολύμβησης της Αυστραλίας ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου, επειδή η ΓΓΑ του απαγόρευσε να ασκεί το επάγγελμα στην Ελλάδα με την αιτιολογία ότι η θεωρητική και πρακτική εκπαίδευσή του υπολείπεται των διδακτικών ωρών της Σχολής Προπονητών Κολύμβησης της ΓΓΑ. Ο Συνήγορος ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματος λόγω πλημμελούς αιτιολογίας, σημειώνοντας ότι δεν λήφθηκε υπόψη ούτε η θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση που απαιτείται στην Αυστραλία για την εξασφάλιση των αδειών ούτε τα επαγγελματικά προσόντα που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος, λόγω συνεχούς απασχόλησης επί μία δεκαετία. Επίσης πρότεινε να δοθεί το δικαίωμα σε άτομα που απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους σε τρίτες χώρες να συμπληρώνουν στην Ελλάδα την υπολειπόμενη εκπαίδευση που διαπιστώνεται από αρμόδια επιτροπή, ώστε να μη στερούνται του δικαιώματος άσκησης του ίδιου επαγγέλματος στη χώρα μας. Η ΓΓΑ επανεξέτασε το αίτημα και δέχτηκε ότι η επίμαχη αυστραλιανή άδεια προπονητή είναι ισότιμη με εγχώριο δίπλωμα.

Καταχώριση στο Μητρώο Μηχανολόγων Τεχνολογικής Εκπαίδευσης

Πτυχιούχος του Τμήματος Ενεργειακής Τεχνολογίας της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών ΤΕΙ, διεγράφη από το Μητρώο Μηχανολόγων Τεχνολογικής Εκπαίδευσης με την αιτιολογία ότι δεν υφίσταται σχετική νομοθεσία που να εξασφαλίζει το δικαίωμα αυτό. Ο Συνήγορος ζήτησε από την οικεία Περιφέρεια υπηρεσία να ανακαλέσει τη διαγραφή, σημειώνοντας ότι ο ενδιαφερόμενος απέκτησε χωρίς δόλο τα επαγγελματικά δικαιώματα των υπομηχανικών, ότι ασκεί αυτές τις δραστηριότητες για χρονικό διάστημα πολύ μεγαλύτερο της πενταετίας και ότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία δεν υφίσταται υποχρέωση της διοίκησης να προβεί σε διαγραφή της καταχώρισης, αλλά εναπόκειται στη διακριτική της ευχέρεια. Μετά τη συμφωνία της Γενικής Γραμματείας με την άποψη του Συνηγόρου, η Περιφέρεια πρόεβη σε ανάκληση της δυσμενούς διοικητικής πράξης.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

[σελίδες 61-67]

Η μεγιστοποίηση και επιτάχυνση της εισπραξης δημόσιων εσόδων, πρωταρχικός και, καταρχήν, θεμιτός στόχος του εισπρακτικού διοικητικού μηχανισμού, οδηγεί σε φαινόμενα κακοδιοίκησης όταν δεν συνδυάζεται με την παροχή εγγυήσεων για την ταυτόχρονη προστασία του φορολογούμενου πολίτη αλλά και με το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Επιστροφή φόρου κληρονομιάς

Η φορολογική διοίκηση συχνά καθυστερεί να αποφαινεται εντός εύλογου χρόνου για υποβαλλόμενα αιτήματα. Πολίτης κληρονόμησε την πλήρη κυριότητα ακινήτου, υπέβαλε δήλωση αποδοχής κληρονομιάς και κατέβαλε τον αναλογούντα φόρο, στη συνέχεια όμως κατέθεσε αίτηση προκειμένου να του επιστραφεί μέρος του καταβληθέντος ποσού, καθώς έτεροι κληρονόμοι διεκδίκησαν τη νόμιμη μοίρα και ύστερα από δικαστική απόφαση μεταβλήθηκε το καθεστώς της κυριότητας στο ακίνητο. Απευθυνόμενος στη ΔΟΥ που καθυστέρησε την επιστροφή, ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η δημοσίευση δικαστικής απόφασης συνιστά περίπτωση επιγενόμενου λόγου, από τον οποίο γεννάται η αξίωση για

αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων. Η θέση του Συνηγόρου έγινε δεκτή και μέρος του καταβληθέντος φόρου κληρονομιάς επεστράφη στον φορολογούμενο.

Υπαγωγή κλαπέντος οχήματος στα περιουσιακά στοιχεία δικαιούχου

Ενδιαφερόμενοι δεν εντάχθηκαν στο Μητρώο Δικαιούχων Επιδόματος Πετρελαίου Θέρμανσης για την περίοδο 2015-2016, καθώς υπερέβαιναν τον προβλεπόμενο από το νομοθετικό πλαίσιο αριθμό οχημάτων για τη λήψη του επιδόματος, λόγω υπαγωγής κλαπέντος οχήματος στα περιουσιακά τους στοιχεία. Η δυσλειτουργία οφείλεται στο γεγονός ότι το ηλεκτρονικό σύστημα της ΓΓΔΕ αδυνατεί να διακρίνει μεταξύ οχημάτων που έχουν τεθεί σε εκούσια ακινησία και παραμένουν στην κυριότητα του ιδιοκτήτη τους και οχημάτων τα οποία έχουν τεθεί σε αναγκαστική ακινησία για λόγους ανωτέρας βίας όπως λόγω καταστροφής, κλοπής, κατάσχεσης κ.λπ. και έχουν αποξενωθεί πλήρως από αυτόν. Κατόπιν της παρέμβασης του Συνηγόρου, το επίδομα καταβλήθηκε στον έναν εκ των δικαιούχων και αναμένεται ανταπόκριση για τον δεύτερο. Δεδομένου ότι το ζήτημα απασχολεί μεγάλο αριθμό πολιτών, ο Συνήγορος εισηγήθηκε την εξεύρεση συνολικής τεχνικής λύσης ως προς την καταχώριση των κλαπέντων οχημάτων στο μητρώο οχημάτων της ΓΓΔΕ.

Κατασχέσεις

Σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ δεν χωρεί κατάσχεση μισθών, συντάξεων και ασφαλιστικών βοηθημάτων που καταβάλλονται περιοδικά μέχρι ενός ορίου το οποίο χαρακτηρίζεται ως ακατάσχετο. Ο νομοθέτης επιδίωκε τη διασφάλιση ενός αποδεκτού επιπέδου διαβίωσης για όλους τους πολίτες και τη μεγαλύτερη και διαρκή προστασία στον οφειλέτη ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης του ποσού. Ωστόσο, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι ο σκοπός αυτός δεν επετεύχθη ικανοποιητικά, καθώς εξακολουθούν να λαμβάνουν χώρα κατασχέσεις εισοδημάτων απαραίτητων για την κάλυψη των βιοποριστικών αναγκών των οφειλετών. Μείζον ζήτημα ανέκυψε με κατασχέσεις μισθών, συντάξεων και επιδομάτων τραπεζικών λογαριασμών, στους οποίους είχαν οριστεί συνδικαιούχοι. Ενδεικτικό παράδειγμα, η κατάσχεση τμήματος προνοιακού επιδόματος αναπηρίας ατόμου με βαριά νοητική υστέρηση για οφειλή του γονέα του προς δήμο. Σε άλλες περιπτώσεις έλαβε χώρα κατάσχεση ειδικών προνοιακών επιδομάτων τα οποία δεν έχουν χαρακτηριστεί από τον νόμο ως ακατάσχετα, όπως το σχολικό και το επίδομα ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το ζήτημα των κατασχέσεων οφειλετών του δημοσίου δεν παρέχει επαρκή προστασία και πρέπει να επανεξεταστεί, ιδίως δε επιβάλλεται η θέσπιση ειδικότερων ρυθμίσεων που να καθιστούν ακατάσχετα τα προνοιακά επιδόματα.

Επιβολή Τέλους Ακίνητης Περιουσίας σε υπό ανέγερση οικοδομή

Στις περιπτώσεις μη αποπερατωμένων οικοδομών, κρίσιμο στοιχείο για την επιβολή ΤΑΠ αποτελεί το αν η οικοδομή είναι ημιτελής ή όχι κατά την εκπνοή της προβλεπόμενης στον νόμο επταετίας από την έκδοση της σχετικής άδειας και ότι δεν επιβάλλεται ΤΑΠ πριν από το εν λόγω χρονικό διάστημα παρά μόνον εάν τα κτίσματα χρησιμοποιούνται. Ωστόσο, ο Δήμος Αγίου Νικολάου επέβαλε ΤΑΠ και το αναλογούν πρόστιμο σε μη αποπερατωμένη οικοδομή πριν από την παρέλευση της επταετίας, λόγω αποπεράτωσης μικρού τμήματος αυτής, υποστηρίζοντας ότι η οικοδομή βρίσκεται στο στάδιο των επιχρισμάτων, συνεπώς είναι ολοκληρωμένη. Αντίθετα, ο Συνήγορος εξέφρασε την άποψη ότι η λειτουργικότητα και η δυνατότητα χρήσης του κτιρίου αποτελούν τα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό οικοδομής ως αποπερατωμένης, ενώ η ολοκλήρωση και η χρήση μικρού τμήματος δεν μπορεί να συμπαρασύρει το υπόλοιπο κτίσμα. Ο δήμος, αποδεχόμενος τις θέσεις του Συνηγόρου, διέγραψε το επιβληθέν ΤΑΠ και το αντίστοιχο πρόστιμο.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ

[σελίδες 68-74]

Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως ιδίως η ενέργεια, η ύδρευση, οι μεταφορές και η χρήση δημόσιων υποδομών, επιβαρύνονται τα τελευταία χρόνια από πολλαπλή υποβάθμιση σε σχέση με την ποιότητά τους, τον κοινωνικό τους χαρακτήρα και την προστασία του πολίτη ως συναλλασσόμενου καταναλωτή.

Ο κοινωνικός χαρακτήρας της ενέργειας

Το μεγαλύτερο μέρος των αναφορών για θέματα ενέργειας κατά το έτος 2016 ανάγεται στον κοινωνικό της χαρακτήρα. Οι αναφορές αφορούσαν κατά κύριο λόγο αδυναμία αποπληρωμής οφειλών, αιτήματα διακανονισμών, μετακύλιση οφειλών από τον πραγματικό στον συμβατικό καταναλωτή, ανησυχίες για επικείμενη ή και ήδη συντελεσθείσα διακοπή παροχής καθώς και ένταξη στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο. Σε ιδιαιτέρως επίκαιρο ζήτημα αναδεικνύονται οι ρυθμιζόμενες χρεώσεις της ΔΕΗ, κατ' ουσία φόροι προς τρίτους, που ως μη πάγιες, αυξομειούμενες δηλαδή ανάλογα με την τελική κατανάλωση, εκτοξεύονται από την κατανάλωση κάποιου ορίου κιλοβατώραν και πέρα, δυσχεραίνοντας τους ήδη επιβαρημένους οικιακούς καταναλωτές. Η διαμεσολάβηση ήταν σταθερά προσανατολισμένη στο να πείσει τις εταιρείες να προβούν σε περαιτέρω διακανονισμούς οφειλών.

Καταλογισμός οφειλών τρίτων

Μείζον πρόβλημα αποτελεί η χρέωση, σε ιδιοκτήτες ακινήτων, οφειλών από κατανάλωση ρεύματος για χρόνο εκμίσθωσης του ακινήτου σε τρίτο πρόσωπο που έχει εν τω μεταξύ παραδώσει το μίσθιο. Ο Συνήγορος κάλεσε την εταιρεία να σταθμίσει το ενδεχόμενο αναζήτησης της οφειλής από τον φερόμενο ως μισθωτή σε κατατεθειμένο νόμιμα στις φορολογικές αρχές μισθωτήριο, και συνεπώς κατά τεκμήριον χρήστη της παρεχόμενης ενέργειας για τον χρόνο της μίσθωσης, εφόσον η ΔΕΗ συνεχίζει να διατηρεί με αυτόν συμβατικό δεσμό προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας επ' ευκαιρία άλλης επ' ονόματί του παροχής. Η διεξοδος αυτή, χωρίς να αίρεται η έναντι της ΔΕΗ ευθύνη του ιδιοκτήτη αλλά με αναγνώριση μιας εις ολόκληρον ευθύνης αυτού μαζί με τον μισθωτή ως πραγματικό χρήστη, συνάδει προς μια θεώρηση επιείκειας και αναλογικότητας, ιδίως ενόψει της εντεινόμενης δυσχέρειας των πολιτών να προσφύγουν στη δικαστική οδό έναντι αλλήλων. Πράγματι, σε μεμονωμένες περιπτώσεις η ΔΕΗ δέχθηκε να αναζητήσει τον μισθωτή. Ο Συνήγορος έχει προτείνει την προσπάθεια αναζήτησης των οφειλών από τον πραγματικό χρήστη της υπηρεσίας, με ενεργοποίηση των δυνατοτήτων που καθιστούν ευκολότερη την αναζήτηση των οφειλομένων και εντατικοποίηση των προσπαθειών είσπραξης των οφειλών στον πραγματικό χρόνο από τον πραγματικό χρήστη, ώστε να αποφεύγεται η σώρευση μεγάλων ποσών, καθώς και την πρόληψη των φαινομένων μετακύλισης με ενημερωτικές δράσεις.

Ρευματοκλοπές

Καταγγελίες υπήρξαν για τις συχνότατα πλέον παρατηρούμενες περιπτώσεις ρευματοκλοπής, από μισθωτές ή όμορους, με μετακύλιση οφειλών στον συμβατικό καταναλωτή. Εκτός από την αμφισβήτηση της ρευματοκλοπής, οι καταναλωτές διαμαρτύρονται για τις χρεώσεις που αφορούν την εκτιμηθείσα ως κλαπείσα ενέργεια και οι οποίες, σε πολλές περιπτώσεις, αφορούν πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα. Ως εκ τούτου, ανοιχτή παραμένει η διευκρίνιση, από πλευράς των εταιρειών, της διαδικασίας βάσει της οποίας υπολογίζεται η απολεσθείσα ενέργεια και ειδικότερα το χρονικό διάστημα της ρευματοκλοπής. Συχνά δημιουργείται η πεποίθηση στους καταναλωτές ότι ο υπάλληλος που προβαίνει στην επαναφορά σύνδεσης είναι σε θέση να ελέγξει και τυχόν αυθαίρετη επέμβαση στον μετρητή, ωστόσο αυτό δεν είναι πάντα εφικτό εξαιτίας ανεπάρκειας εξειδικευμένων συνεργείων. Επίσης, δεν φαίνεται να υπάρχει τρόπος να αποδειχθεί η μη υπαιτιότητα των ιδιοκτητών για παρεμβάσεις μισθωτών που έγιναν ερήμην τους, ενώ δεν είναι σαφής και ο τρόπος που μπορεί να προστατευθεί ένας πελάτης από συνδέσεις ρευματοκλοπής εν αγνοία του.

ΕΥΔΑΠ

Ο Συνήγορος έγινε και κατά το έτος 2016 αποδέκτης μεγάλου αριθμού αναφορών κατά της ΕΥΔΑΠ για αδυναμία αποπληρωμής οφειλών, αιτήματα διακανονισμών, μετακύλιση οφειλών από τον πραγματικό στον συμβατικό καταναλωτή, καθώς και ανησυχίες για επικείμενη ή και ήδη συντελεσθείσα διακοπή παροχής. Όπως και στην ενέργεια, έτσι και στην ύδρευση η κατάσταση αυτή επιβάλλει τον εύστοχο εντοπισμό των στρατηγικών κακοπληρωτών προκειμένου να αποκατασταθεί αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ η ενεργοποίηση μέσω ανάκτησης ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων και διακοπών παροχών με μη ρυθμισμένες ληξιπρόθεσμες οφειλές θα πρέπει να γίνεται κατόπιν διασταύρωσης στοιχείων

προκειμένου να αποφευχθούν αστοχίες σε πελάτες που ανήκουν σε ευάλωτες προστατευόμενες ομάδες. Όσον αφορά τον καταλογισμό οφειλών μισθωτών σε ιδιοκτήτες, η ΕΥΔΑΠ δεν διαθέτει καν τη δυνατότητα έκδοσης λογαριασμού στο όνομα του ενοικιαστή. Τέλος, η ΕΥΔΑΠ βαρύνεται με συχνές αναφορές για βλάβες δικτύου, διαρροές και μετακύλιση ζημίας στον πελάτη, ο οποίος δεν έχει τη δυνατότητα να επιχειρηματολογήσει για τη μη υπαιτιότητά του.

Μετακίνηση δωρεάν ή με μειωμένο κόμιστρο στα μέσα μαζικής μεταφοράς

Από το 2015 έχει χορηγηθεί, στους ανέργους εγγεγραμμένους στα μητρώα του ΟΑΕΔ, απαλλαγή από την καταβολή κομίστρου στα δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς. Περαιτέρω, νομοθετήθηκε η διαγραφή των διοικητικών προστίμων που είχαν επιβληθεί στους ως άνω εγγεγραμμένους του ΟΑΕΔ για διάστημα πενταετίας προ της ισχύος του νόμου, ακόμη και στις περιπτώσεις που είχε ήδη ξεκινήσει η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης κατά ΚΕΔΕ. Άνεργοι που υπάγονται στις προαναφερθείσες διατάξεις και είχαν επιβαρυνθεί με πρόστιμα εντός της πενταετίας που ισχύει η διαγραφή, απευθύνθηκαν στον Συνήγορο ζητώντας τη διαμεσολάβησή του για διαγραφή των προστίμων. Ωστόσο, πολλά από τα πρόστιμα αυτά είχαν ήδη αποσταλεί στις αρμόδιες ΔΟΥ των οφειλετών, προσαυξημένα στο δεκαπλάσιο. Ο Συνήγορος διαπίστωσε διαφοροποίηση των συγκοινωνιακών φορέων ως προς το ζήτημα αυτό. Ειδικότερα, η ΣΤΑΣΥ ΑΕ (μετρό και τραμ) προβαίνει στη διαγραφή του ανεξόφλητου ποσού, ενώ η ΟΣΥ ΑΕ (λεωφορεία και τρόλεϊ) δεν έχει προχωρήσει σε έκδοση αποφάσεων διαγραφής, εν αναμονή οδηγιών. Ο Συνήγορος έχει ζητήσει από το Υπουργείο Υποδομών να εξευρεθεί οριστική λύση και έχει λάβει τη διαβεβαίωση ότι καταβάλλεται προσπάθεια να υπάρξει ενιαία πρακτική αντιμετώπισης του ζητήματος από τους φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου.

ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

[σελίδες 75-83]

Η βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων, η προσήλωση στην τήρηση της νομιμότητας, η κατανόηση της δυσχερούς πραγματικότητας που βιώνει η διοίκηση σε όλες τις εκφάνσεις, αλλά και η επιμονή στη διαμεσολάβηση ως τρόπου ανάπτυξης του διαλόγου, αξιοποίησης της πειθούς και εντέλει επίλυσης των ζητημάτων που έθεσαν οι αναφορές των πολιτών παρέμειναν οι άξονες γύρω από τους οποίους αναπτύχθηκε η δράση του Συνηγόρου.

Αναζήτηση κατασχεθέντων ποσών για την τακτοποίηση αυθαιρέτων

Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος προέβη στην αναγκαστική είσπραξη βεβαιωμένων οφειλών, ενώ είχαν ήδη υποβληθεί δικαιολογητικά για την ένταξη των αυθαιρέτων κατασκευών του ακινήτου στο πλαίσιο τακτοποίησης της αυθαίρετης δόμησης. Η διαδικασία που ακολούθησε ο δήμος ήταν η έκδοση κατασχετηρίου για τις βεβαιωμένες οφειλές με τη διαδικασία της κατάσχεσης «εις χείρας Πιστωτικών Ιδρυμάτων». Η κατάσχεση δεν οφειλόταν σε άρνηση της υπόχρεης να καταβάλει τα αναλογούντα ποσά, αλλά στο γεγονός ότι η αρμόδια υπηρεσία δόμησης καθυστέρησε την επεξεργασία των αιτήσεων, επικαλούμενη φόρτο εργασίας και αδυναμία παρακολούθησης εκκρεμοτήτων εκατοντάδων φακέλων αυθαιρέτων μετά τη συνένωση των Δήμων Σπάτων και Αρτέμιδος. Μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου και πρόταση επιστροφής του ποσού ως αχρεωστήτως κατασχεθέντος, εκδόθηκε θετική εισήγηση της υπηρεσίας και αναμένεται ευνοϊκή απόφαση του δημάρχου.

Αντιπλημμυρικά έργα - αποκατάσταση ζημιών

Τον Ιούνιο του 2002, λόγω υπερχειλίσης του ποταμού Κηφισού στην περιοχή του Νέου Φαλήρου, καταστράφηκαν ολοσχερώς επιχειρήσεις οι οποίες αποζημιώθηκαν αρχικά με ένα χαμηλό ποσοστό της εκτιμηθείσας ζημίας, προκειμένου οι επαγγελματίες να αντιμετωπίσουν τις άμεσες ανάγκες. Για το υπόλοιπο ποσοστό της αποζημίωσης, επαγγελματίες της περιοχής μετά την πάροδο άπρακτου χρόνου, προσέφυγαν στη δικαιοσύνη επικαλούμενοι την ανυπαρξία αντιπλημμυρικών έργων και δικαιώθηκαν με αποφάσεις οι οποίες κατέστησαν αμετάκλητες το έτος 2014. Παρά την ύπαρξη των αποφάσεων αυτών, η διοίκηση δεν προέβαινε στην καταβολή των ποσών. Διαπιστώνοντας το σύννομο του αιτήματος για καταβολή των επιδικασθέντων ποσών, τη μη ανταπόκριση των υπηρεσιών και το γεγονός ότι η μεταφορά

αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών επιβράδυνε κατά πολύ τη σχετική διαδικασία, ο Συνήγορος απευθύνθηκε στη Γενική Γραμματεία Υποδομών ζητώντας την πληρωμή της αποζημίωσης. Πράγματι, στα τέλη Απριλίου 2016 εκδόθηκε το ένταλμα και εισπράχθηκε από τον δικαιούχο το επιδικασθέν ποσό, 14 χρόνια μετά τη ζημία που υπέστη και 12 χρόνια μετά την πρωτόδικη δικαστική απόφαση που τον δικαίωνε.

Οχλούσες δραστηριότητες εντός οικιστικού ιστού

Σταθερά παρατηρείται παράνομη χωροθέτηση οχλουσών δραστηριοτήτων (όπως επαγγελματικά εργαστήρια, αποθήκες, συνεργεία, βαφεία) εντός του οικιστικού ιστού και το σύνηθες φαινόμενο επιχειρήσεων που, ενώ απαγορεύονται από τις χρήσεις γης, συνεχίζουν να λειτουργούν ως μετεξελίξεις προϋφιστάμενων. Καθίσταται προφανής η διαχρονική αδυναμία εφαρμογής επαχθών κυρωτικών αποφάσεων, όπως η σφράγιση, με επίκληση παρελκυστικών επιχειρημάτων που ακυρώνουν στην ουσία τις προβλέψεις των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων. Σε περίπτωση τακτοποίησης παλαιού συνεργείου - φανοποιείου, η πολεοδομική υπηρεσία δέχθηκε άκριτα τη δήλωση του ιδιοκτήτη για τον χρόνο κατασκευής καπνοδόχου και αδιαφόρησε για τις καταγγελίες των οχλούμενων περιοίκων, αλλά και για τα διαμεσολαβητικά έγγραφα του Συνηγόρου που υποδείκνυαν τη δυνατότητα διασταύρωσης της δήλωσης για τον χρόνο κατασκευής των προς τακτοποίηση κατασκευών από τις διαθέσιμες αεροφωτογραφίες. Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου η διοίκηση φαίνεται να προβαίνει στις δέουσες κυρωτικές ενέργειες, δημιουργείται σύγχυση ως προς την αρμοδιότητα εφαρμογής της κυρωτικής απόφασης από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες. Ο Συνήγορος εξέφρασε την άποψη ότι, εφόσον οι καταγραφείσες παραβάσεις επικαλούνται την περιβαλλοντική νομοθεσία, η διοίκηση έχει δέσμια αρμοδιότητα επιβολής της κύρωσης, ενώ τυχόν άρνηση αρμόδιου οργάνου να επιβάλει την κύρωση συνιστά παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας και ενδεχομένως παράβαση καθήκοντος.

Επικίνδυνες χωροταξικές συγχύσεις: η περίπτωση του Θριασίου Πεδίου

Στο Θριάσιο Πεδίο, όπου συγκεντρώνονται ιδιαιτέρως οχλούσες εγκαταστάσεις και δραστηριότητες, ο Συνήγορος παρενέβη προκειμένου να επισπευσθεί η απομάκρυνση παρανόμως αποθηκευμένων ποσοτήτων αποβλήτων σε εγκαταστάσεις μονάδας αποθήκευσης εύφλεκτων, τοξικών και διαβρωτικών ουσιών. Στην ίδια περιοχή, πυρκαγιά σε εγκαταστάσεις ιδιωτικού κέντρου διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών επιβάρυνε για ημέρες ολόκληρο το λεκανοπέδιο με τοξικό νέφος. Ο Συνήγορος εστίασε την προσοχή του στην πορεία αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας και στη συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων στον χώρο ως αποτέλεσμα παράνομης διακίνησης. Διευκρίνισε ότι η διοικητική δράση καθορίζεται από τον σκοπό των διατάξεων που είναι η αντιμετώπιση του κινδύνου και παρατήρησε ότι δεν αρκεί η εστίαση της διοίκησης στη λήψη μέτρων αποκατάστασης, καθώς απαιτούνται μέτρα πρόληψης όπως η απομάκρυνση των καμένων αποβλήτων (που οδήγησε σε αναζωπύρωση εστιών) ή η απαγόρευση της ελεύθερης πρόσβασης στον χώρο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

[σελίδες 84-89]

Ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι η διοικητική λειτουργία στο πεδίο της εκπαίδευσης και σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες συχνά δεν χαρακτηρίζεται από την απαιτούμενη ευελιξία και παρεμποδίζεται από γραφειοκρατικά κωλύματα, εμμονές και δυσλειτουργίες, με άμεσες επιπτώσεις στον παιδαγωγικό της σκοπό.

Πρόσβαση αλλοδαπών ανηλίκων στην εκπαίδευση

Οι περιπτώσεις για τις οποίες ζητήθηκε η παρέμβαση του Συνηγόρου σχετίζονταν τόσο με την έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων ή άλλων δικαιολογητικών εγγραφής όσο και με ελλιπή γνώση διαδικασιών ή αναποφασιστικότητα των φορέων της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα κατόπιν της εξαγγελίας και σταδιακής ενεργοποίησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα των δομών υποδοχής για την εκπαίδευση προσφυγικών πληθυσμών. Σε ορισμένες περιπτώσεις καταγράφηκε άρνηση εγγραφής ή σημαντική καθυστέρηση ένταξης αλλοδαπών παιδιών, που φιλοξενούνταν σε ξενώνες ή διέμεναν με τις οικογένειές

τους αυτόνομα, λόγω έλλειψης τάξεων υποδοχής στα επιμέρους σχολεία, που καταρχήν ήταν αρμόδια. Η άρση των προβλημάτων προέκυψε σε όλες τις περιπτώσεις με ενέργειες διαμεσολάβησης και ενημέρωσης των εμπλεκόμενων υπηρεσιών ως προς το ισχύον πλαίσιο. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την εγγραφή στο σχολείο και την προαγωγή σε επόμενη τάξη ανήλικων αλλοδαπών με ελλιπή δικαιολογητικά, το Υπουργείο Παιδείας με εγκύκλιό του υιοθέτησε τις προτάσεις του Συνηγόρου διευκρινίζοντας ότι η φοίτηση πρέπει να γίνεται απρόσκοπτα, ανεξάρτητα από τις παράλληλες ενέργειες για την προσκόμιση όλων των απαραίτητων εγγράφων.

Φοίτηση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο

Ο Συνήγορος συνάντησε την άρνηση σχολείων να εγγράψουν στο γενικό σχολείο μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σε περιπτώσεις όπου το οικείο ΚΕΔΔΥ πρότεινε φοίτηση σε ειδικό σχολείο. Σε πολλές περιπτώσεις το αίτημα των γονέων ήταν εύλογο, καθώς ειδικοί που παρακολουθούσαν συστηματικά τα παιδιά θεωρούσαν προτιμότερη τη φοίτησή τους σε γενικό σχολείο. Παρατηρήθηκαν όμως και περιπτώσεις όπου το αίτημα των γονέων για φοίτηση των παιδιών τους στο γενικό σχολείο φαινόταν ανεδαφικό, λαμβανομένων υπόψη των πολύπλευρων διαπιστούμενων ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών τους που απαιτούσε ειδικό εκπαιδευτικό πλαίσιο για τη βέλτιστη αντιμετώπισή τους. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι διαπιστώνονται διαφορές στην ερμηνεία της σχετικής νομοθεσίας και διάσταση απόψεων αλλά και πρακτικών μεταξύ των κατά τόπους αρμόδιων φορέων, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι πολίτες να λαμβάνουν, κατά περίπτωση, διαφορετική ενημέρωση και μεταχείριση. Η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής τελικά αποσαφήνισε ότι σε καμία περίπτωση δεν αμφισβητείται το δικαίωμα του γονέα να έχει την τελική απόφαση για τη φοίτηση του παιδιού του στο σχολικό πλαίσιο επιλογής του.

Μη αποδοχή υποψηφιοτήτων σε Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ΕΑΠ

Στον Συνήγορο τέθηκε το ζήτημα μη αποδοχής της ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων για παρακολούθηση, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017, Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, με την αιτιολογία της συμπλήρωσης ικανού αριθμού αιτήσεων, παρά το γεγονός ότι δεν είχε ακόμη εκπνεύσει η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων που είχε θέσει η σχετική προκήρυξη. Ο Συνήγορος επισήμανε την απουσία κάθε νόμιμου ερείσματος της απόφασης περί μη αποδοχής εμπρόθεσμα υποβαλλόμενων αιτήσεων, έλαβε δε την ενημέρωση ότι περί τα τέλη Αυγούστου δόθηκε ολιγοήμερη νέα προθεσμία για την υποβολή τους, χωρίς πάντως να είναι βέβαιο ότι η όλως σύντομη αυτή προθεσμία υπήρξε αρκετή για τη διευθέτηση του ζητήματος ως προς όλους εκείνους που είχαν εμποδιστεί να υποβάλουν εμπρόθεσμα τις αιτήσεις τους.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

[σελίδες 90-97]

Η ιθαγένεια, η αστική και δημοτική κατάσταση, τα προσωπικά δεδομένα, η προστασία της οικογένειας και ανηλικότητας είναι φυσικό να συνοδεύονται, ως πεδία διοικητικής δράσης, από ιδιαίτερη ευαισθησία. Αποτελεί ωστόσο παθογένεια το γεγονός ότι η ευαισθησία αυτή, αντί να παροτρύνει τη διοίκηση σε ανάληψη ευθύνης και αποτελεσματικές λύσεις, την εξωθεί μάλλον σε φοβική και συντηρητική στάση.

Καθορισμός ιθαγένειας

Γυναίκα που το έτος 1964 έχασε την ελληνική ιθαγένεια λόγω γάμου με ομογενή από την Κωνσταντινούπολη, ζήτησε το 2011 την ανάκτησή της με απλή δήλωση, αξιοποιώντας σχετική δυνατότητα που της παρείχε ο νόμος. Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης αρνήθηκε να αποδεχθεί τη δήλωση, επειδή δεν ανευρισκόταν ληξιαρχική πράξη γέννησης της αιτούσας. Κατά πάγια άποψη του Συνηγόρου, σε τέτοιες περιπτώσεις αρκεί η πιστοποίηση γέννησης καθ' οιονδήποτε τρόπο, όπως παλαιές δημοτολογικές ή άλλες εγγραφές, διαβατήρια ελλήνων πολιτών ή ομογενών. Με τη θέση αυτή συντάχθηκε τελικά και το Υπουργείο Εσωτερικών, παραγγέλλοντας στην αποκεντρωμένη διοίκηση να προβεί στην αποδοχή της δήλωσης.

Προβλήματα δημοτολογικής τακτοποίησης ανήλικων αλλοδαπών

Η αύξηση των γεννήσεων παιδιών αλλοδαπών γονέων, πολλοί από τους οποίους δεν διαθέτουν νόμιμα τακτοποιημένη παραμονή, συναρτάται με σειρά προβλημάτων όσον αφορά τη δημοτολογική τακτοποίηση των τέκνων. Παρόλο που η καταχώριση ληξιαρχικών γεγονότων, όπως η γέννηση, δεν εμπίπτει στην απαγόρευση συναλλαγής των δημόσιων υπηρεσιών με πολίτες τρίτων χωρών που στερούνται νόμιμης άδειας διαμονής, το γεγονός ότι οι γονείς αυτοί αδυνατούν να εκδώσουν ΑΜΚΑ και ΑΦΜ, έχει οδηγήσει κάποια ληξιαρχεία σε άρνηση σύνταξης ληξιαρχικής πράξης γέννησης του παιδιού, λόγω των ελλειπών αυτών στοιχείων, και άλλα σε άρνηση χορήγησης αντιγράφων. Η έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων και η αδιευκρίνιστη οικογενειακή κατάσταση της μητέρας ήταν η αιτία για τη μη σύνταξη δήλωσης γέννησης από μαιευτική κλινική νοσοκομείου, λόγω των πολλαπλών ελλείψεων στοιχείων. Χρειάστηκαν επανειλημμένες επικοινωνίες με το νοσοκομείο και το αρμόδιο ληξιαρχείο ώστε να καταστεί δυνατή η σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης γέννησης, 10 έτη μετά το γεγονός.

Έκδοση ληξιαρχικής πράξης θανάτου μετά τον ενταφιασμό

Ληξιαρχεία αρνούνται να χορηγήσουν ληξιαρχική πράξη θανάτου στην περίπτωση ενταφιασμού ατόμου πριν από τη δήλωση του θανάτου του στις αρμόδιες αρχές, με αποτέλεσμα να εκκρεμεί επ' αόριστον η δημοτολογική τακτοποίηση του αποβιώσαντος, αλλά και η εκπλήρωση των συναφών υποχρεώσεων των κληρονόμων. Αλλά ληξιαρχεία ζητούν την προσκόμιση σχετικής δικαστικής απόφασης, προκειμένου να συντάξουν ληξιαρχική πράξη θανάτου. Ωστόσο αφενός το δημόσιο συμφέρον απαιτεί να καταχωρίζονται οι θάνατοι και επομένως να συντάσσονται ληξιαρχικές πράξεις θανάτου, αφετέρου η διοίκηση δεν μπορεί, εφόσον δεν προβλέπεται νομοθετικά, να απαιτεί το δυσμενέστερο μέτρο για τον πολίτη, ιδίως όταν, υπό το προηγούμενο καθεστώς, υπήρχε η λύση της εισαγγελικής εντολής. Ο Συνήγορος επιφυλάσσεται να υποβάλει εκ νέου τις προτάσεις του, καθόσον ενημερώθηκε ότι επίκειται τροποποίηση των νομοθετικών διατάξεων.

Ζητήματα μεταγραφής ονοματεπωνύμων

Μετά την εισαγωγή και χρήση του προτύπου «ΕΛΟΤ 743», το ονοματεπώνυμο του πολίτη στα δελτία αστυνομικής ταυτότητας εμφανιζόταν είτε με τους λατινικούς χαρακτήρες, όπως προβλέπεται από το πρότυπο, είτε με διπλή αναγραφή μαζί με τον τρόπο μεταγραφής που ήταν χρησιμοποιούμενος στις συναλλαγές του στην αλλοδαπή. Αυτό όμως προκαλούσε προβλήματα ταυτοπροσωπίας κατά τις συναλλαγές του, ιδίως με τις αλλοδαπές αρχές. Ο Συνήγορος, με επανειλημμένες παρεμβάσεις του στο παρελθόν είχε προτείνει την απλοποίηση της πρακτικής αυτής. Το αρμόδιο υπουργείο ερμήνευε διαφορετικά τη νομοθεσία με βάση γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ, ήδη όμως με πρόσφατη απόφασή του ανακάλεσε την αποδοχή των επίμαχων γνωμοδοτήσεων και επανέφερε σε ισχύ την απλή διαδικασία μεταγραφής, καταργώντας δηλαδή τη διπλή αναγραφή με λατινικούς χαρακτήρες του ονοματεπωνύμου στα δελτία αστυνομικής ταυτότητας, και αποδεχόμενο, κατόπιν σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου, τη μεταγραφή του ονοματεπωνύμου του με λατινικούς χαρακτήρες όπως εμφανίζεται σε προηγούμενα δημόσια έγγραφα.

Τοποθέτηση καμερών σε αύλειο χώρο σχολείου

Διερευνώντας τη νομιμότητα τοποθέτησης συστημάτων επιτήρησης στον αύλειο χώρο του σχολείου, ο Συνήγορος στηρίχθηκε στην πάγια θέση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ότι το σύστημα βιντεοεπιτήρησης επιτρέπεται να λειτουργεί μόνο κατά τις ώρες που το σχολείο δεν λειτουργεί. Επιπροσθέτως, ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η ύπαρξη συστημάτων παρακολούθησης σε σχολικούς χώρους θα πρέπει να αποφεύγεται καθώς, ειδικά οι ανήλικοι, δεν θα πρέπει να εξοικειώνονται με διαδικασίες παρακολούθησης αλλά αντίθετα θα πρέπει να υποστηρίζονται στην καλλιέργεια του αισθήματος ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους. Κάμερες μπορούν να τοποθετούνται μόνο σε περιπτώσεις ειδικών συνθηκών όπως μεγάλη ή δασώδης έκταση εντός της οποίας βρίσκεται το σχολείο, ιστορικό βανδαλισμών ή αδυναμία επιτήρησης του χώρου με ηπιότερα μέσα, και πάντως χωρίς καταγραφή των μαθητών.

Πρόσβαση γονέα σε ψυχοκοινωνική έκθεση που αφορά το τέκνο του

Γονέας που διατηρεί το δικαίωμα επικοινωνίας με το τέκνο του, ζήτησε να λάβει γνώση του πορίσματος της ψυχολογικής έρευνας που διενήργησε ψυχολόγος σχετικά με το τέκνο στο πλαίσιο αστικής δίκης. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι, εφόσον η έκθεση επί της διενεργηθείσης έρευνας έχει συνταχθεί από ψυχολόγο δημόσιας υπηρεσίας, αποτελεί διοικητικό έγγραφο. Ο γονέας ανήλικου τέκνου, για το οποίο έχει διενεργηθεί ψυχολογική έρευνα και η έκθεση επ' αυτής έχει κατατεθεί ενώπιον οιασδήποτε δημόσιας υπηρεσίας, έχει δικαίωμα πρόσβασης στην έκθεση και γνώσης του περιεχομένου της ακόμα και αν δεν έχει αιτηθεί τη διενέργειά της καθώς η γνώση αυτή εμπεριέχεται στο περιεχόμενο της μέριμνας του ανήλικου που αποτελεί καθήκον και δικαίωμά του. Ωστόσο, εάν υπάρχουν εξαιρετικοί λόγοι, που με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού επιβάλλουν την άρνηση πρόσβασης του γονέα στα στοιχεία της έρευνας, θα πρέπει ο επαγγελματίας ή η αρμόδια υπηρεσία διενέργειάς της, ως υπεύθυνοι επεξεργασίας, να προβούν σε σχετική στάθμιση με βάση τις αρχές της προσφορότητας, αναγκαιότητας και αναλογικότητας.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΕΣ

[σελίδες 98-106]

Η διαπίστωση και καταπολέμηση διοικητικών παθογενειών αποτελεί εξ ορισμού το κύριο έργο και τη βασική αποστολή του Συνηγόρου. Η σχετική τυπολογία διαχέεται σε όλα τα πεδία αρμοδιότητας της διοίκησης και σε όλα τα χρόνια λειτουργίας του Συνηγόρου, οπότε η κατά καιρούς παράθεση ειδικότερων παραμέτρων δεν μπορεί παρά να είναι ενδεικτική και να ακολουθεί την επικαιρότητα.

Παραγραφή αξιώσεων των ΟΤΑ από τέλη, δικαιώματα και εισφορές

Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορές πολιτών με αντικείμενο χρηματικές αξιώσεις των ΟΤΑ για τις οποίες είχε παρέλθει η προβλεπόμενη πενταετής αποσβεστική προθεσμία για τη βεβαίωση φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και αντιτίμου προσωπικής εργασίας από το έτος που ανάγονται. Κατά τη διερεύνηση των αναφορών προέκυψε ότι αρκετοί ΟΤΑ ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο τη διάταξη με την οποία επιμηκύνθηκε η αποσβεστική προθεσμία από πενταετή σε εικοσαετή, ειδικά για τις περιπτώσεις μη υποβολής από τους υπόχρεους των αναγκαίων στοιχείων για τη βεβαίωσή τους ή υποβολής ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων και λανθασμένα βεβαιωμένων οφειλών. Ενδεικτικά αναφέρεται βεβαίωση οφειλών από μη καταβολή ΤΑΠ σε ακίνητο για τα τελευταία 18 έτη. Ο Συνήγορος τόνισε στον οικείο δήμο ότι δεν είναι νόμιμη η βεβαίωση εσόδων των δήμων που ανάγονται σε έτη για τα οποία είχε παρέλθει η πενταετής αποσβεστική προθεσμία. Ο δήμος δεν υιοθέτησε την άποψη αυτή και ο Συνήγορος κάλεσε το Υπουργείο Εσωτερικών να προβεί σε παροχή σχετικών οδηγιών προς τους ΟΤΑ. Το υπουργείο ανταποκρίθηκε και αναμένεται η απάντηση του δήμου.

Πρόσβαση σε στοιχεία: άδεια λειτουργίας καταστήματος

Ο Δήμος Αμπελοκήπων - Μενεμένης αρνήθηκε να χορηγήσει αντίγραφα των εγγράφων που συνόδευαν την έκδοση άδειας λειτουργίας καταστήματος. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η μεν γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Υγείας αποτελεί δημόσιο έγγραφο που φυλάσσεται στον φάκελο της υπόθεσης, οπότε γεννάται υποχρέωση χορήγησης αντιγράφου αυτού με μόνη την ύπαρξη εύλογου ενδιαφέροντος, τα δε λοιπά έγγραφα, αν και ιδιωτικά, φέρουν τον χαρακτήρα διοικητικού εγγράφου καθώς αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του φακέλου, οπότε η υπηρεσία υποχρεούται να χορηγήσει αντίγραφο τους σε όποιον αποδεικνύει την ύπαρξη ειδικού έννομου συμφέροντος. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, ο δήμος χορήγησε στον πολίτη τα αντίγραφα των εγγράφων.

Ανάθεση δημόσιας λειτουργίας προξενείων σε ιδιωτικά γραφεία

Μολοντί υπάρχουν πολλές δυσκολίες κατά τη διαδικασία της επικύρωσης εγγράφων σε πολλές διπλωματικές αρχές της χώρας μας, ιδιαίτερο πρόβλημα παρατηρείται στις χώρες όπου η επικύρωση των αλλοδαπών εγγράφων γίνεται αποκλειστικά από τα προξενεία (Πακιστάν, Νιγηρία). Στις περιπτώσεις αυτές η διαδικασία επικύρωσης περιλαμβάνει έλεγχο τόσο της εγκυρότητας των εγγράφων όσο και της

αλήθειας του περιεχομένου τους. Αυτό συνεπάγεται την εμπλοκή αλλοδαπών ιδιωτικών νομικών γραφείων, συμβεβλημένων με το προξενείο, τα οποία διεξάγουν τους ελέγχους και ανάλογα με τα αποτελέσματα της έρευνάς τους εισηγούνται στο προξενείο για την τύχη του αιτήματος. Ο έλεγχος από τέτοια γραφεία είναι εξίσου προβληματικός και στη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων για οικογενειακή επανένωση πολιτών τρίτων χωρών, η οποία αποτελεί δικαίωμα σύμφωνα με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερος έντονο στο Προξενείο Ισλαμαμπάντ όπου παρατηρείται υπέρμετρη καθυστέρηση ολοκλήρωσης της διαδικασίας, μέχρι και επί 7 έτη. Στα αίτια αυτής της μορφής κακοδιοίκησης συγκαταλέγονται η κακή συνεργασία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών εντός και εκτός Ελλάδος, η μη ορθολογική οργάνωση της διπλωματικής αρχής και η ελλιπής στελέχωσή της.

B. Ειδικές αρμοδιότητες

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

[σελίδες 109-123]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου το έτος 2016 ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Η εμπειρία του Συνηγόρου καταδεικνύει ότι το ζήτημα της πραγματικής ισότητας επανέρχεται συχνά και μάλιστα με τρόπο που καθιστά σαφές ότι η αποτελεσματική αντιμετώπισή του ξεπερνά τα ατομικά χαρακτηριστικά της αναφοράς ενός προσώπου και προσλαμβάνει συστημική διάσταση. Πέρα από την καχυποψία έναντι του διαφορετικού που τακτικά εκδηλώνεται από την πλευρά της διοίκησης στη συναλλαγή της με πολίτες οι οποίοι διαθέτουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, συχνά ακόμη και στη νομοθεσία αποτυπώνονται κατάλοιπα αυτής της καχυποψίας. Η πρόσφατη αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου και η ανάθεση στον Συνήγορο του συνόλου της αρμοδιότητας προώθησης και εποπτείας της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, αναμένεται να εξορθολογίσει το υφιστάμενο και εξαιρετικά σύνθετο οργανωτικό πλαίσιο και να διευκολύνει την πρόσβαση θυμάτων διακρίσεων στον αρμόδιο ενιαίο φορέα, ανεξάρτητα από τον λόγο διάκρισης που συντρέχει στο πρόσωπό τους και ανεξάρτητα από το πεδίο, δημόσιο ή ιδιωτικό, στο οποίο αυτή εκδηλώθηκε.

Συνθήκες διαβίωσης Ρομά και σχέσεις με περιοίκους

Η κοινωνική ένταση που προκαλείται ως συνέπεια των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, ιδίως σε μη Ρομά κατοίκους που διαμένουν κοντά σε αυθαίρετους καταυλισμούς, έχει επανειλημμένως απασχολήσει τον Συνήγορο. Σε καταγγελίες περιοίκων για ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης και προβλήματα από την παραβατική συμπεριφορά Ρομά, οι ενέργειες του Συνηγόρου δεν εξαντλούνται στην παρέμβασή του προς τις εκάστοτε αρμόδιες αστυνομικές και δημοτικές υπηρεσίες. Συχνά είναι αναγκαία η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των αναφερόμενων σχετικά με την ανάγκη αντιστάθμισης μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, προκειμένου να επιτευχθεί η κοινωνική τους ένταξη και να περιοριστεί ο κοινωνικός τους αποκλεισμός. Κατόπιν αναφοράς για προβλήματα από την εγκατάσταση Ρομά στην Τανάγρα, ο Συνήγορος κινητοποίησε την υγειονομική υπηρεσία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προκειμένου να πραγματοποιήσει αυτοψία και αφού επιβεβαιώθηκε το πρόβλημα, ζήτησε από τον οικείο δήμο να προβεί άμεσα σε καθαρισμό. Ο δήμος ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι προέβη στις αναγκαίες ενέργειες καθαριότητας αλλά και στην τοποθέτηση των αναγκαίων υποδομών για τη συστηματική αποκομιδή απορριμμάτων.

Η ιθαγένεια ως προϋπόθεση επαγγελματικής δραστηριότητας

Αλβανή που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα επί 16 έτη ως σύζυγος έλληνα πολίτη, είναι κάτοχος τίτλου σπουδών ημεδαπού ΤΕΙ, μεταπτυχιακού διπλώματος ΑΕΙ και υποψήφια διδάκτορας, ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου προκειμένου να διαπιστωθεί εάν νομίμως στερείται του δικαιώματος εγγραφής στο Εθνικό Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών της Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων, καθώς σχετική αίτησή της είχε απορριφθεί με την αιτιολογία ότι «Δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας έχουν μόνο φυσικά πρόσωπα, έλληνες πολίτες ή πολίτες κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Στη σχετική δημόσια πρόσκληση δήλωσης ενδιαφέροντος τέθηκε, μεταξύ άλλων, το κριτήριο των επαγγελματικών

προσόντων για την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του οικονομολόγου, του γεωτεχνικού και του μηχανικού, που εμμέσως θέτει ζήτημα ιθαγένειας, εφόσον δικαίωμα πρόσβασης στις επαγγελματικές αυτές δραστηριότητες έχουν μόνο έλληνες πολίτες και πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η υπόθεση εκκρεμεί, καθώς αναμένεται η ανταπόκριση του Υπουργείου Οικονομίας στη σχετική παρέμβαση του Συνηγόρου.

Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή σε οροθετικά άτομα

Ο Συνήγορος αντιμετώπισε ως αθέμιτη διάκριση ασθενών την έλλειψη ειδικού εργαστηρίου για την υποβολή σε μεθόδους υποβοηθούμενης αναπαραγωγής οροθετικών ζευγαριών, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείεται στην πράξη η απόλαυση του δικαιώματος τεκνοποίησης από τη συγκεκριμένη κατηγορία. Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, η διενέργεια ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής σε άτομα οροθετικά για τους ιούς της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας πρέπει να υλοποιείται σε ειδικό εργαστήριο, έπειτα από ειδική άδεια που απαιτείται για την αποφυγή της μετάδοσης στο τέκνο της ασθένειας και για προστασία της δημόσιας υγείας. Τέτοιο όμως εργαστήριο δεν έχει δημιουργηθεί στη χώρα μας. Ο Συνήγορος τόνισε ότι με τα σημερινά δεδομένα της ιατρικής επιστήμης το αίτημα των οροθετικών για τεκνοποίηση πρέπει να αντιμετωπίζεται από τις υγειονομικές και διοικητικές υπηρεσίες ως ανθρώπινο δικαίωμα των ασθενών, η δε ανυπαρξία ειδικού εργαστηρίου δεν συνάδει με την εκ του νόμου προβλεπόμενη διαδικασία. Για τους λόγους αυτούς, θα πρέπει είτε να καλύπτονται από τον ΕΟΠΥΥ τα έξοδα μετάβασης στο εξωτερικό είτε να δημιουργηθεί ειδικό εργαστήριο σε κάποιο δημόσιο νοσοκομείο. Η Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, αποδεχόμενη πλήρως τις απόψεις του Συνηγόρου, δρομολόγησε τις διαδικασίες προς εξασφάλιση δημιουργίας ειδικού εργαστηρίου.

Διακρίσεις λόγω ηλικίας: πρόσβαση στην εργασία

Εντός του 2016 ο Συνήγορος δέχτηκε σημαντικό αριθμό αναφορών, με αντικείμενο τη θέσπιση ανώτατου ορίου ηλικίας (40 ετών) για την πλήρωση με σειρά προτεραιότητας θέσεων τακτικού προσωπικού Κλάδου ΔΕ Διανομέων στα ΕΛΤΑ. Το εν λόγω ηλικιακό όριο θεσπίστηκε με υπουργική απόφαση χωρίς την απαιτούμενη ειδική αιτιολογία που θα δικαιολογούσε την παρέκκλιση από τη γενική αρχή απαγόρευσης των ηλικιακών διακρίσεων. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η ηλικία από μόνη της δεν μπορεί να αποτελέσει ακριβή ένδειξη της ικανότητας ή της επάρκειας του ατόμου ως προς την εκτέλεση των συγκεκριμένων καθηκόντων των προς πλήρωση θέσεων, ιδιαίτερα όταν η κατοχή των απαιτούμενων χαρακτηριστικών είναι δυνατόν να εκτιμηθεί για κάθε υποψηφίο ξεχωριστά, ανεξαρτήτως της ηλικιακής ομάδας στην οποία αυτός ανήκει. Ο από 4.11.2016 αρμόδιος Υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, απευθυνόμενος εγγράφως στα ΕΛΤΑ, ζήτησε να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες προς την κατεύθυνση άρσης του ηλικιακού περιορισμού.

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

[σελίδες 124-132]

Κατά την άσκηση της ειδικής αρμοδιότητας της παρακολούθησης της εφαρμογής και προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εργασία, ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται στασιμότητα στα θέματα αυτά και επανάληψη των ίδιων προβλημάτων και φαινομένων, τα οποία βαίνουν εντεινόμενα.

Μεθόδευση οικειοθελούς αποχώρησης

Εργαζόμενη προσέφυγε στον Συνήγορο και στην Επιθεώρηση Εργασίας διότι, ενώ έκανε χρήση κανονικής άδειας κατά το διάστημα προστασίας λόγω μητρότητας, ο εργοδότης της προέβη σε κατάθεση δήλωσης οικειοθελούς αποχώρησής της στον ΟΑΕΔ. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης μεταξύ των μερών στα γραφεία της Επιθεώρησης Εργασίας αξιοποιήθηκε η διάταξη περί αντιστροφής του βάρους απόδειξης και ο εργοδότης κλήθηκε να αποδείξει ότι η εργαζόμενη παραιτήθηκε. Τελικά, η πλευρά της επιχείρησης προέβη στην επαναπρόσληψη της εργαζόμενης, αναγνωρίζοντας το αμέσως προηγηθέν

διάστημα απουσίας της εργαζόμενης από την επιχείρηση ως συνεχόμενο διάστημα πραγματικής απασχόλησης.

Διευκόλυνση μητέρας μονογονέα για πρωινό ωράριο εργασίας

Μητέρα μονογονέας με τέκνο 5 ετών, απασχολούμενη ως νοσηλεύτρια σε Κέντρο Υγείας, ζήτησε από την υπηρεσία της να απασχολείται από Δευτέρα έως Παρασκευή σε πρωινή βάρδια, λόγω των αυξημένων οικογενειακών της υποχρεώσεων, και να μην απασχολείται σε κυλιόμενη βάρδια κατά νύκτες, εορτές, αργίες κ.λπ. Η απάντηση που έλαβε από την υπηρεσία της ήταν αρνητική. Ο Συνήγορος ζήτησε από το Κέντρο Υγείας –εφόσον δεν υπήρχε έλλειψη προσωπικού– να ληφθεί υπόψη η οικογενειακή της κατάσταση και να εξεταστεί η δυνατότητα απασχόλησής της κατά κύριο λόγο σε πρωινή βάρδια από Δευτέρα έως Παρασκευή και μόνον κατ' εξαίρεση σε απογευματινή ή νυκτερινή βάρδια, κατά Κυριακές, εορτές και αργίες. Το νοσηλευτικό ίδρυμα ανταποκρίθηκε θετικά και το αίτημα της εργαζόμενης ικανοποιήθηκε.

Στοιχειοθέτηση σεξουαλικής παρενόχλησης

Υπάλληλος σε επιχείρηση κατήγγειλε ότι υπήρξε επανειλημμένως δέκτης ανάρμοστων χειρονομιών και συμπεριφορών καθώς και λεκτικής και σωματικής παρενόχλησης από τον εργοδότη της, με αποκορύφωμα ασελή χειρονομία, την οποία υπέστη από τον εργοδότη της παρά τη θέλησή της, γεγονός που την ανάγκασε να εγκαταλείψει την εργασία της. Η αναφερομένη προσκόμισε εκτύπωση σχετικών sms του εργοδότη της, σε μη εργάσιμη ώρα, τα οποία περιείχαν νύξεις προσωπικού περιεχομένου. Ο Συνήγορος, μετατοπίζοντας το βάρος της απόδειξης όπως προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις, ζήτησε από τον εργοδότη να προσκομίσει στοιχεία, από τα οποία να αποδεικνύεται ότι η αναφερόμενη δεν υπέστη σεξουαλική παρενόχληση από τον ίδιο είτε στον χώρο εργασίας είτε εκτός χώρου εργασίας. Ο εργοδότης δεν αποδέχθηκε την κατηγορία της σεξουαλικής παρενόχλησης και προσκόμισε υπεύθυνες δηλώσεις, με τις οποίες οι λοιποί εργαζόμενοι αρνούσαν ότι έλαβαν χώρα τα καταγγελλθέντα περι ασελγούς χειρονομίας. Ο Συνήγορος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο εργοδότης δεν έπεισε ότι δεν έλαβε χώρα σεξουαλική παρενόχληση και εισηγήθηκε στην Επιθεώρηση Εργασίας την επιβολή προστίμου.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

[σελίδες 133-139]

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί την ειδική έκθεση για το 2016 την οποία συντάσσει ο Συνήγορος στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του για εξωτερικό έλεγχο των αναγκαστικών επιστροφών.

Κοινές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αεροπορικής απομάκρυνσης

Ο Συνήγορος συμμετείχε με στελέχη του ως παρατηρητές σε 11 αεροπορικές κοινές επιχειρήσεις επιστροφής αλλοδαπών, στο Πακιστάν και στη Γεωργία, με τον συντονισμό της Frontex. Στις σχετικές εκθέσεις καταγράφηκε βελτίωση ορισμένων συνθηκών και διαδικασιών και συνεργασία των αστυνομικών αρχών, αλλά και αρνητικά σημεία που τείνουν να παγιωθούν, όπως η έλλειψη έγκαιρης ενημέρωσης των αλλοδαπών (τουλάχιστον 24 ώρες πριν) σχετικά με την επιχείρηση απομάκρυνσης και τα επιμέρους στοιχεία της, η παράλειψη έγκαιρης πρόσβασής τους σε μέσα τηλεφωνικής επικοινωνίας ώστε να μπορούν αυτοί να ειδοποιούν τους οικείους τους και η δέσμευση, ως επί το πλείστον με μεταλλικές χειροπέδες, ως πάγια διαδικασία χωρίς εξατομικευμένη κρίση αναγκαιότητας.

Επιχειρήσεις επανεισδοχής στην Τουρκία

Ο Συνήγορος συμμετείχε με στελέχη του ως παρατηρητές σε 12 επανεισδοχές προς την Τουρκία και είχε την ευκαιρία να επισημάνει επιμέρους αστοχίες. Οι προτάσεις του Συνηγόρου επικεντρώνονται κυρίως σε θέματα όπως η έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών Συρίας ή άλλων τρίτων χωρών ότι πρόκειται να περιληφθούν σε επιχείρηση επανεισδοχής στην Τουρκία, η εξατομικευμένη κρίση για την αναγκαιότητα ή μη δέσμευσης με χειροπέδες και η επανεξέταση των μέσων δέσμευσης κατά τη διάρκεια της επιχείρησης, ο εφοδιασμός με την ιατρική κάρτα εξέτασης όσων έχουν πρόσφατα εισέλθει σε hotspot ή

οιουδήποτε άλλου πιστοποιητικού ιατρικής εξέτασης προς ικανότητα ταξιδιού, η πληρότητα του υπηρεσιακού φακέλου που συνοδεύει τους κρατούμενους ως προς αναγκαία στοιχεία ενημέρωσης σε γλώσσα που κατανοούν κι ως προς την εξέλιξη τυχόν αιτήματος διεθνούς προστασίας. Βάσει αναφοράς πενταμελούς οικογένειας πολιτών Συρίας που βρέθηκαν κρατούμενοι στα Άδανα κατόπιν αεροπορικής επανεισδοχής από την Κω ενώ η επιχείρηση αρχικά είχε ως μοναδικό σημείο εκκίνησης τη Λέσβο, ο Συνήγορος ξεκίνησε έρευνα ζητώντας στοιχεία για την έγγραφη ή μη ενημέρωση των πολιτών Συρίας για το δικαίωμα διεθνούς προστασίας και μάλιστα σε γλώσσα που κατανοούσαν, καθώς και στο γεγονός της διαφαινόμενης μη καταχώρισης της προκαταγραφής της βούλησής τους να καταθέσουν αίτημα ασύλου στη σχετική βάση δεδομένων και στη λίστα που διαβιβάστηκε στον Συνήγορο για εξωτερικό έλεγχο της επιχείρησης επανεισδοχής. Σε άλλη περίπτωση, ο Συνήγορος ζήτησε και πέτυχε την αναστολή της επικείμενης επανεισδοχής ιρακινών γυναικών που, ενώ φέρονταν να έχουν δηλώσει βούληση κατάθεσης αιτήματος ασύλου, κρατούνταν προς επανεισδοχή μέχρι να απαντηθούν πλήρως τα ζητήματα πρόσβασής τους στη διαδικασία ασύλου και οικογενειακής συνένωσης με τα άρρενα μέλη της οικογένειάς τους.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

[σελίδες 140-146]

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί σύνοψη της ειδικής ετήσιας έκθεσης του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης για το έτος 2016, την οποία συντάσσει ο Συνήγορος βάσει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Καταστάματα Κράτησης αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης

Ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης το 2016 επισκέφθηκε, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση, τα Καταστήματα Κράτησης Λάρισας, Τρικάλων, Τρίπολης, Δομοκού, το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κορίνθου και το γυναικείο τμήμα των Φυλακών Κορυδαλλού. Κατά κοινή διαπίστωση, οι δυνατότητες αποφυλάκισης που δόθηκαν από τον νόμο 4322/2015 μείωσαν σημαντικά τον πληθυσμό των καταστημάτων βελτιώνοντας τις συνθήκες κράτησης. Παραμένουν, ωστόσο, τα προβλήματα της παλαιότητας και ακαταλληλότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το κατάστημα στην Τρίπολη. Επίσης, παρατηρείται απουσία προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας των κρατουμένων, γεγονός μείζονος σημασίας ιδιαίτερα για την ψυχολογική κατάσταση των ανήλικων κρατουμένων. Διαπιστώνονται ελλείψεις στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αλλά και στην αντιμετώπιση των οδοντιατρικών περιστατικών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα και πάλι το κατάστημα της Τρίπολης, ενώ δεν υπάρχει πρόβλεψη για την κράτηση γυναικών εντός του νοσοκομείου και του ψυχιατρείου κρατουμένων. Παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις σε είδη ατομικής υγιεινής, καθώς, λόγω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας, έχουν εκλείψει οι τακτικές σχετικές δωρεές του παρελθόντος. Τέλος, αποτελεί κοινό αίτημα από τα διάφορα καταστήματα η κατάργηση υποβολής παραβόλου στα ΚΕΠΑ για λογαριασμό των κρατουμένων, πολλά εκ των οποίων, ενώ πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις, αδυνατούν να καταβάλουν το αναλογούν ποσό. Ως θετική παράμετρος αξιολογείται η ύπαρξη και λειτουργία των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας, τα οποία συμβάλλουν στην ομαλή επανένταξή τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Σε σχέση με τις συνθήκες διαβίωσης των ανηλικών στο Κατάστημα Κράτησης Κορίνθου, επισημαίνεται ότι δεν παρέχονται υπηρεσίες ψυχολογικής στήριξης ενώ το κτίριο εξακολουθεί να εμφανίζει ποικίλες ελλείψεις.

Διοικητική κράτηση αλλοδαπών

Ο Συνήγορος προέβη σε αυτοψίες στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Ταύρου (οδός Πέτρου Ράλλη), Κορίνθου και Μόριας Λέσβου, καθώς και στα Κρατητήρια των Αστυνομικών Διευθύνσεων Χίου, Λέσβου, Κω και Σάμου και σε άλλα αστυνομικά κρατητήρια εντός της Αττικής. Επισημαίνεται και πάλι η ακαταλληλότητα των περισσότερων χώρων και ο υπερπληθυσμός. Σε κάθε περίπτωση, ο Συνήγορος επισημαίνει την άγια θέση του, ότι η διοικητική κράτηση ανηλικών πρέπει να απαλειφθεί και η διοικητική κράτηση ενηλίκων εν γένει σε χώρους αστυνομικών τμημάτων πρέπει να αποφεύγεται λόγω της κατά τεκμήριο ακαταλληλότητας από πλευράς συνθηκών των χώρων κράτησης που διαθέτουν. Τέλος, ο Συνήγορος εισηγείται, όπου εφαρμόζεται έστω και προσωρινά κράτηση αλλοδαπών προς

επιστροφή σε αστυνομικά κρατητήρια, να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για τον διαχωρισμό των διοικητικών κρατουμένων από τους ποινικούς.

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

[σελίδες 147-155]

Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας αναλάβει με ειδική νομοθετική ρύθμιση την αποστολή της προάσπισης και προαγωγής των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ακολουθώντας τις διεθνώς καταξιωμένες πρακτικές και τα πρότυπα που έχει υιοθετήσει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού, αναπτύσσει ποικίλες δράσεις για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Το 2016 οι ενέργειες του Συνηγόρου για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού εστίασαν κατά κύριο λόγο στην ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα του σχολείου, τη βελτίωση του νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου της παιδικής προστασίας σε συνδυασμό με την επιμόρφωση επαγγελματιών και εθελοντών που ασχολούνται με τα παιδιά, καθώς και την παρακολούθηση εκ του σύνεγγυς του προσφυγικού ζητήματος και τη διατύπωση προτάσεων για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται.

Ταινίες για την ισότητα στην εκπαίδευση

Ο Συνήγορος συμμετείχε φέτος για έκτη φορά στη συμμετοχική δράση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εφήβων Συμβούλων των Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC). Επιδίωξη του δικτύου είναι η ενεργή εμπλοκή παιδιών στο έργο των ευρωπαϊκών Συνηγόρων, η ακρόαση των εμπειριών, προβληματισμών και προτάσεών τους για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων τους, καθώς και η ανάδειξη των απόψεών τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι ομάδες εφήβων από τη Γαλλία, τη Γεωργία, την Κύπρο, τη Μάλτα, τη Σκοτία και την Ελλάδα που συμμετείχαν στη φετινή δράση είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία ταινίας με θέμα το δικαίωμα όλων των παιδιών στις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Η ελληνική ομάδα εφήβων συμβούλων επέλεξε να ασχοληθεί ιδιαίτερα με τις τέχνες, τις διακρίσεις εις βάρος των παιδιών Ρομά ή των οικονομικά ασθενέστερων, την αναπηρία και τη συμμετοχή των προσφύγων και μεταναστών στην εκπαίδευση.

Κανονισμός Μαθητικών Κοινοτήτων

Ο Συνήγορος από το 2003 έως σήμερα ασχολείται επισταμένως με τη δημοκρατική σχολική διοίκηση και ιδίως με τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων. Σε συνεργασία με το Ίδρυμα της Βουλής στο πλαίσιο της Βουλής των Εφήβων, ο Συνήγορος εισηγήθηκε και επεξεργάστηκε προσχέδιο Κανονισμού Μαθητικών Κοινοτήτων που αναβαθμίζει τον ρόλο και τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων, με την καθιέρωση πρόσθετων εγγυήσεων διαφάνειας, υπευθυνότητας και εκπροσώπησης όλων των μαθητών, αποσκοπώντας στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στη σχολική ζωή και τη λήψη αποφάσεων για τα κοινά. Με αφορμή τη συμμετοχή του σε επιτροπή του υπουργείου για την αλλαγή του πλαισίου των μαθητικών κοινοτήτων, ο Συνήγορος παρουσίασε την τελική πρόταση τροποποίησης του κανονισμού και σχετική αιτιολογική έκθεση, προτείνοντας παράλληλα την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την ενημέρωση των μαθητών και τη διεξαγωγή περαιτέρω διαλόγου στα σχολεία.

Εθελοντισμός και δικαιώματα του παιδιού

Το 2016 εκπονήθηκε ο πρακτικός Οδηγός για την προσφορά εθελοντικών υπηρεσιών σε παιδιά και εφήβους «Εθελοντισμός και δικαιώματα του παιδιού», προϊόν πολύχρονης δράσης του Συνηγόρου με στόχο τον σχεδιασμό εργαλείων εκπαίδευσης εθελοντών και επαγγελματιών και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη δεοντολογία που απορρέει από αυτήν. Προηγήθηκε ανοικτή διαβούλευση εκπροσώπων δημόσιων φορέων και οργανώσεων που αξιοποιούν εθελοντές στην προσφορά υπηρεσιών για παιδιά. Ακολούθησε διήμερο σεμινάριο, στο οποίο έλαβαν μέρος στελέχη δημόσιων φορέων και ΜΚΟ, και τελική επεξεργασία των προτάσεων και των ιδεών που αναδείχθηκαν σε αυτές τις συναντήσεις και μέσω σχετικών ερωτηματολογίων. Στον Οδηγό καταγράφονται με σύντομο και εύχρηστο τρόπο βασικές διαδικασίες, αρχές και κανόνες που αφορούν τη διαχείριση της προσφοράς εθελοντικών υπηρεσιών (αναζήτηση, προσέλκυση και επιλογή εθελοντών, υποχρεώσεις φορέα και εθελοντή, εκπαίδευση και εποπτεία), πεδία εφαρμογής της ΔΣΔΠ, θετικές και

αρνητικές εμπειρίες που μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα προς μίμηση ή προς αποφυγή, εργαλεία ελέγχου, προγραμματισμού και αυτοαξιολόγησης, προτάσεις και ιδέες προς αξιοποίηση.

Παιδιά που μετακινούνται - παιδιά πρόσφυγες

Ο Συνήγορος ανέλαβε πρωτοβουλίες για τη διεξαγωγή δεκάδων συναντήσεων εργασίας με φορείς, οργανώσεις και εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αστυνομίας, αλλά και τακτικών επισκέψεων και αυτοψιών σε χώρους πρώτης υποδοχής, κράτησης και φιλοξενίας προσφύγων. Διοργάνωσε συσκέψεις με συμμετοχή σημαντικού αριθμού εκπροσώπων δημόσιων, διακυβερνητικών και ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες, με στόχο τον συντονισμό και τη μεθόδευση των ενεργειών τους στα πεδία του κοινού τους ενδιαφέροντος. Παράλληλα, ο Συνήγορος συνεργάστηκε στενά με τις αρμόδιες υπηρεσίες για την ενίσχυση της επικοινωνίας και ανταλλαγής δεδομένων και προτάσεων, έτσι ώστε να ενδυναμωθεί ένα εθνικό δίκτυο συνηγορίας για τα δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται. Αξιοποιώντας στοιχεία που συνέλεξε κατά τις επισκέψεις του σε ανοικτά κέντρα φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών, ξενώνες, ασφαλείς χώρους προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης και χώρους κράτησης της αστυνομίας, απύθηνε στη διοίκηση τις διαπιστώσεις και προτάσεις του για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάγκη δημιουργίας ασφαλών χώρων προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας, στους οποίους να παραπέμπονται τα παιδιά μέχρι να βρεθεί εξειδικευμένη δομή. Σε σχέση με την ένταξη στην εκπαίδευση, είχε τακτικές συνεργασίες με το Υπουργείο Παιδείας και παρενέβη δημόσια για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση, την υποχρέωση των ΜΜΕ να προστατεύουν και να σέβονται την εικόνα και την προσωπικότητα των προσφύγων μαθητών αλλά και προς γονείς, απευθύνοντας ανοιχτή επιστολή προς συλλόγους γονέων και κηδεμόνων οι οποίοι κινητοποιήθηκαν κατά της φοίτησης των παιδιών προσφύγων στα σχολεία. Συμμετείχε, συνεισφέροντας στοιχεία από το εθνικό του πλαίσιο, σε σχετική Έκθεση του ΕΝΟΚ, καθώς και σε συναντήσεις με ευρωπαϊούς αξιωματούχους σχετικά με ζητήματα όπως η υποδοχή, η φιλοξενία, η κράτηση, η διακρίβωση ηλικίας και η εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων.